

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

60 metai

2017 m. rugpjūčio 17 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

REZOLIUCIJOS

Regionų komitetas

122-oji plenarinė sesija, 2017 m. kovo 22–23 d.

2017/C 272/01	Europos regionų komiteto rezoliucija „Europos regionų komiteto prioritetai, susiję su 2018 m. Europos Komisijos darbo programa“	1
2017/C 272/02	Europos regionų komiteto rezoliucija – Teisinės valstybės principas Europos Sąjungoje iš vietos ir regionų perspektyvos	8
2017/C 272/03	Europos regionų komiteto rezoliucija „Jungtinės Karalystės ketinimo išstoti iš Europos Sąjungos poveikis vietos ir regionų valdžios institucijoms“	11

NUOMONĖS

Regionų komitetas

122-oji plenarinė sesija, 2017 m. kovo 22–23 d.

2017/C 272/04	Europos regionų komiteto nuomonė „Darni ES maisto politika, kuria kuriamos darbo vietos ir skatinamas augimas Europos regionuose ir miestuose“	14
2017/C 272/05	Europos regionų komiteto nuomonė „Sveikatos priežiūros sistemų integravimas, bendradarbiavimas ir veiklos rezultatai“	19
2017/C 272/06	Europos regionų komiteto nuomonė. Pažangiosios specializacijos strategijos (RIS3). Poveikis regionams ir tarpregioniniam bendradarbiavimui	25

2017/C 272/07	Europos regionų komiteto nuomonė „Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa 2015–2030 m. Informacija paremtas požiūris į nelaimių riziką visose ES politikos srityse“	32

III *Parengiamieji aktai*

REGIONŲ KOMITETAS

122-oji plenarinė sesija, 2017 m. kovo 22–23 d.

2017/C 272/08	Europos regionų komiteto nuomonė. Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl Pastangų pasidalijimo reglamento ir LULUCF reglamento	36

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

122-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2017 M. KOVO 22–23 D.

Europos regionų komiteto rezoliucija „Europos regionų komiteto prioritetai, susiję su 2018 m. Europos Komisijos darbo programa“

(2017/C 272/01)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK),

atsižvelgdamas į:

— savo 2015 m. birželio 4 d. rezoliuciją dėl 2015–2020 m. prioritetų ir 2016 m. gruodžio 8 d. rezoliuciją dėl Europos Komisijos 2017 m. darbo programos,

— 2012 m. vasario mėn. Protokolą dėl bendradarbiavimo su Europos Komisija,

1. pabrėžia, kad reikia Europos Sąjungos, gebančios susigrąžinti piliečių pasitikėjimą Europos projektu; Sąjungos, kuri labiau vadovautųsi principu „iš apačios į viršų“ ir būtų susitelkusi į proporcingų, veiksmingų ir greitų svarbių uždavinių, kurių miestai, regionai ir valstybės negali išspręsti patys, sprendimų paiešką;

2. įsipareigoja prisidėti prie svarstymų apie Europos ateitį proceso, t. y. priimdamas RK nuomonę, paremtą Baltąja knyga dėl Europos ateities, ir rengdamas vietos bendruomenėse piliečių dialogus, kurių tikslas – aptarti šioms bendruomenėms rūpimus Europos svarbos klausimus;

3. dalyvaus su Jungtinės Karalystės sprendimu pasitraukti iš Europos Sąjungos susijusiame procese, išryškindamas konkrečias problemas, svarbias likusių 27 valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijoms, iš vietos ir regionų perspektyvos nagrinės klausimus, susijusius su būsimais ES santykiais su vietos ir regionų valdymo lygmeniu JK, įskaitant jos decentralizuotas šalis;

Darbo vietos, ekonomikos augimas, investicijos ir sanglaudos politika

4. pabrėžia, kad skubiai reikia strategiją „Europa 2020“ pakeisiančios ES ilgalaikės strategijos, kuria būtų siekiama užtikrinti pažangų, tvarų, integracinį, atsparų ir konkurencingą augimą bei nustatomos Europos semestro, ES daugiametės finansinės programos ir ES politikos kryptys;

5. taip pat nurodo, kad reikia atsižvelgti į Jungtinių Tautų priimtoje ir Komisijos patvirtintoje Darbotvarkėje iki 2030 m. nurodytus darnaus vystymosi tikslus (DVT), todėl ragina Komisiją peržiūrėti daugiametę finansinę programą (DFP), siekiant suderinti Darbotvarkės iki 2030 m. strategiją su strategija „Europa 2020“, ir persvarstyti pagrindines gaires pagal naujus darnaus vystymosi tikslus;

6. primena Europos Komisijai, kad reikia parengti Europos demografijos strategiją, kuria būtų suteiktas plataus masto, koordinuotas ir visaapimantis atsakas į demografinius pokyčius ir kuriai būtų skirta pakankamai finansinių išteklių išskylančioms problemoms spręsti;

7. tikisi, kad pasiūlymu dėl daugiametės finansinės programos (DFP) po 2020 m. – ją Komisija turi pateikti iki 2017 m. pabaigos – bus užtikrintas ES ilgalaikių išlaidų nuspėjamumas, pasiūlyta ES nuosavų išteklių reforma, garantuotas ES biudžeto vieningumas, pateikta daugiau paprastinimo priemonių, taip pat nustatytas 5+5 metų laikotarpis, per kurį, praėjus penkeriems metams, būtų privaloma esminė laikotarpio vidurio peržiūra;

8. griežtai nepitaria bet kokiam ES 27 iki 2025 m. scenarijui, kaip nurodyta baltojoje knygoje dėl Europos ateities, pagal kurią būtų mažinamos ES pastangos sanglaudos politikos srityje; priešingai, ragina Komisiją pateikti išsamų pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl stiprios ir veiksmingos sanglaudos politikos po 2020 m. ir primena, kad 7-ojoje sanglaudos ataskaitoje reikia naujo skyriaus, skirto teritorinės sanglaudos įgyvendinimo vertinimui, – to jau ne kartą buvo prašyta. Pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto turėtų būti grindžiamas subsidiarumo, partnerystės ir daugiapakopio valdymo principais, atspindėti vietos ir regionų valdžios institucijų poreikius bei gebėjimus ir paprastinimo veiksmų rezultatus, būti grindžiamas vienu taisyklių rinkiniu ir jį rengiant turi būti atsižvelgta į išsamias konsultacijas su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais; ragina Komisiją atlikti išsamią teisės akto projekto teritorinio poveikio analizę ir pareiškia esąs pasirengęs bendradarbiauti su Komisija šiuo klausimu; ragina pasiūlymuose dėl sanglaudos politikos po 2020 m. numatyti suderinti ESI fondų valdymo procedūras, kad regionai galėtų veikti kaip valdymo institucijos Europos Komisijos atžvilgiu;

9. ragina Komisiją nuolat stebėti ir peržiūrėti Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) pridėtinę vertę ir poveikį sanglaudai, o pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius ir pagrindinius stebėsenos rodiklius ataskaitose išskaidyti pagal paramos gavėjus ir regionus NUTS II lygmeniu ir paskelbti. Vietos ir regionų valdžios institucijoms skubiai reikia daugiau aiškumo ir rekomendacijų, kaip ESIF derinti su kitomis ES schemomis, pavyzdžiui, su Europos struktūriniais ir investicijų (ESI) fondais, ir visų pirma būtina aktyviau įtraukti regionus ir savivaldybes į šio fondo valdymą sukuriant regionines ar daugiaregionines finansavimo platformas, taip pat užtikrinant sinergiją su sanglaudos politikos priemonėmis; tačiau iš esmės nepitaria, kad sanglaudos politikai skirti ištekliai būtų perduoti centralizuotai valdomoms programoms;

10. ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl patobulintos Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) po 2020 m., kuriuo būtų skatinama iniciatyva sukurti platų tinklą ir sujungti TEN-T tinklą pasienio regionuose, gerinti susisiekimą su periferiniais regionais ir sutelkti dėmesį į vadinamąsias tarpvalstybines jungtis, kurių trūksta; ragina, kad jūrų greitkeliais būtų taip pat užtikrintas susisiekimas su atokiomis vietovėmis, visų pirma susisiekimas tarp salų ir regioninių centrų; pabrėžia, kad būtina užtikrinti ESIF, EITP ir ESI fondų finansinių išteklių sinergiją siekiant kuo efektyviau panaudoti visas turimas ES lėšas;

11. dar kartą prašo į 2018 m. Komisijos metinę darbo programą įtraukti teritorinės vizijos iki 2050 m. parengimą; pabrėžia, kad reikia naujos teritorinės vizijos, nes 1999 m. susitarimą dėl Europos teritorijų planavimo perspektyvos reikia atnaujinti;

12. pabrėžia, kad reikia imtis tolesnių veiksmų, susijusių su ES miestų darbotvarkės įgyvendinimu, kad būtų galima susisteminti teminių partnerystės projektų rezultatus, bendrais bruožais nustatyti geresnio valdymo elementus ir pasiekti, kad juos būtų galima perkelti į būsimus su daugiamete finansine programa po 2020 m. susijusius pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. Šio požiūrio reikėtų laikytis ir rengiant būsimą sanglaudos politiką, vykdytiną po 2020 m. ir baigus galioti strategijai „Europa 2020“;

13. šioje srityje tikisi konkrečių tolesnių veiksmų pagal Miestų teminę partnerystę būsto klausimu. Tokie tolesni veiksmai galėtų apimti Europos būsto darbotvarkę, skirtą koordinuoti būsto klausimus, kurie iki šiol yra sprendžiami tik horizontaliai įgyvendinant sektorių politiką, pavyzdžiui, Miestų darbotvarkę, darnaus vystymosi, sanglaudos, konkurencijos politiką ar socialines iniciatyvas, kaip antai Europos socialinių teisių ramstis;

14. tikisi, kad Komisija iki 2017 m. pabaigos pateiks savo pasiūlymus dėl būsimos bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos, kuri turėtų būti pagrįsta iniciatyva „Horizontas 2020“ ir išlaikyti strateginį požiūrį į Europos atečiai svarbius klausimus, dėl kurių nereikia priimti trumpalaikių biudžeto sprendimų, taip pat nustatytų kompetencijos ir sanglaudos pusiausvyrą, kad būtų panaikintas inovacijų atotrūkis atsižvelgiant į dabartinius visuomeninius iššūkius;

15. atkreipia dėmesį į keitimosi žiniomis platformoje nustatytą modelį, kurį taikant būtų geriau informuojama apie viešosiomis lėšomis finansuojamų mokslinių tyrimų rezultatus ir didinamas jų poveikis;
16. pakartoja, kad reikia sukurti bendrą neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatų pripažinimo sistemą, kad būtų lengviau nustatyti atitinkamas nacionalines procedūras;
17. tikisi, kad galės padėti sėkmingai įgyvendinti 2018 m., Europos kultūros paveldo metų, veiklą susiejant ją su vietos ir regionų kultūros ir turizmo strategijomis;
18. ragina Komisiją pateikti konkrečių priemonių investicijų kliūtims šalinti ir investicijų trūkumui mažinti; ypač pabrėžia, kad viešųjų investicijų – daugiau kaip pusę jų vykdo miestai ir regionai – tebėra per mažai, iš dalies taip yra dėl apribojimų, nustatomų biudžeto reguliavimo mechanizmais ES ir nacionaliniu lygmeniu; primygtinai ragina Komisiją nustatyti priemones, dėl kurių Stabilumo ir augimo paktas taptų palankesnis augimui ir ilgalaikėms strateginėms investicijoms, pradedant nuo nacionalinio ir (arba) regioninio bendro finansavimo atsiejimo nuo skaičiavimų pagal Stabilumo ir augimo pakta siekiant nuosekliai ir neatidėliotinai jį suderinti su analogiškais struktūrinių fondų lėšoms taikomoms taisyklėmis, nes šiomis priemonėmis siekiama tų pačių tikslų; be to, pakartoja savo raginimą Komisijai įvertinti 2010 m. EPI taisyklių poveikį vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimui investuoti ir išaiškinti, kaip traktuojamos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagal Eurostato taisykles;
19. atsižvelgdamas į deklaraciją „Korkas 2.0“, pakartoja savo raginimą parengti Baltąją knygą dėl ES kaimo darbotvarkės, kuria būtų grindžiama kaimo plėtros politika po 2020 m., ir ragina imtis praktinių priemonių „patikrai kaimo požiūriu“ (angl. *rural proofing*) įgyvendinti visose ES politikos srityse; taip pat ragina pripažinti, kad kaimo teritorijos yra plėtros ir inovacijų centrai, kuriais padedama siekti teritorinės sanglaudos tikslo;
20. ragina parengti atnaujintą bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP), vykdytiną po 2020 m., kad būtų galima padėti vėl susitelkti į augimą ir darbo vietų kūrimą kaimo vietovėse ir išlaikyti Europoje aukštą maisto kokybę bei saugą ir užtikrinti aprūpinimą maistu; taip pat ragina nuosekliai siekti darnaus vystymosi tikslų ir šalinti atotrūkį tarp miesto ir kaimo; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad svarbu paprastinti bendrą žemės ūkio politiką, užtikrinti didesnę jos valdymo lankstumą, mažinti našta gamintojams, pereiti prie politikos, kurią įgyvendinant daugiau dėmesio skiriama inovacijoms ir konkurencingumui teikiant tikslingą paramą jauniems ūkininkams; ragina įgyvendinant BŽŪP toliau laikytis diferencijuoto požiūrio į atokiausius regionus, kuris leidžia taikyti specialias priemones, būtinas žemės ūkio šakų vystymui šiose teritorijose;
21. tikisi, kad Komisija remis valstybes nares ir jų vietos bei regionų valdžios institucijas, šioms stengiantis modernizuoti savo sveikatos priežiūros sistemų organizavimą ir paslaugų teikimą, ir skatins europinį bendradarbiavimą šioje srityje, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros specialistams sukuriant programą, panašią į programą „Erasmus“;
22. ragina Komisiją supaprastinti savo fondams ir politikai taikomą atsparumo nelaimėms principą, kad nekiltų pavojaus atspariam ir tvariam mūsų šalių ekonomikos vystymui;
23. ragina parengti darnią ES maisto politiką, kuri aprėptų kokybiško maisto gamybos, žemės ūkio, žuvininkystės, kaimo plėtros, aplinkos, sveikatos, mitybos, užimtumo ir vartotojų reikalų politiką ir skatintų darnesnius gamybos būdus ir vartojimo įpročius;
24. ragina Komisiją peržiūrėti 2010 m. turizmo strategiją ir pradėti įgyvendinti integruotą ES turizmo politiką bei daugiametę darbo programą ir užtikrinti specialią biudžeto eilutę Europos turizmo projektams finansuoti po 2020 m.; šiuo atžvilgiu pakartoja savo ketinimą steigti tarpinstitucinę Turizmo kontaktų grupę ir, *inter alia*, remti regioninių turizmo investicijų platformų, kurios padėtų turizmo vietovėms ir jų MVĮ gauti lėšų savo projektams ir veiklai, kūrimą;
25. primygtinai ragina Komisiją imtis plataus užmojo darbotvarkės mėlynosios ekonomikos ir tvaraus vandenynų valdymo srityje, o deklaraciją, kuri turės būti priimta pirmininkaujant Maltai, paversti politikos gairėmis; pakartoja, kad svarbu besiformuojančiai jūrų pramonei turėti galimybę gauti finansavimą, nes ši pramonė turi darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo visoje Europoje potencialą; šiuo atžvilgiu primena Komisijai savo raginimą kurti žinių ir inovacijų bendruomenę, kuri skatintų jūrų mokslinių tyrimų idėjas perkelti į privatųjį sektorį;

26. patvirtina raginimą parengti naują ES alkoholio strategiją, kuri turėtų aprėpti tokias sritis kaip vartotojų informavimas, rinkodara ir kelių eismo saugumas; taip pat pažymi, kad svarbu išplėsti bendrus veiksmų planus ir (arba) parengti naują planą, skirtą vaikams ir jaunimui;

Ryšų su jaunaisiais europiečiais atkūrimas

27. remia nenutrūkstamą Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimą bei stiprinimą ir Europos solidarumo korpuso steigimą; pabrėžia abiejų iniciatyvų teritorinio aspekto svarbą; pabrėžia, kad rengiant ir finansuojant tokias programas svarbu įtraukti privatųjį sektorių, kad būtų lengviau derinti jaunimo igūdžius su darbo rinkos poreikiais;

28. primygtinai ragina Komisiją gerinti savo bendravimo su jaunaisiais piliečiais priemones ir jas derinti su kitų institucijų priemonėmis; pabrėžia, jog svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos dalyvautų vykdamas numatytą Europos jaunimo strategijos, įgyvendintinos po 2018 m., peržiūrą;

Ekonominė ir pinigų sąjunga

29. pabrėžia, kad reikia didinti ES ekonomikos valdymo ir koordinavimo veiksmingumą, legitimumą ir atsakomybę už šiuos procesus; ragina Komisiją bendradarbiauti su EP ir Taryba pagal RK pasiūlymą rengiant vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo Europos semestre elgesio kodeksą;

30. primygtinai ragina Komisiją struktūruotu būdu įtraukti RK į tolesnius veiksmus dėl tam tikrų Baltosios knygos dėl ES ateities dalių, susijusių su tolesne ekonominės ir pinigų sąjungos integracija;

31. pakartoja savo raginimą stiprinti ES ir ekonominės ir pinigų sąjungos socialinį aspektą; tikisi, kad pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Europos socialinių teisių ramsčio bus galima spręsti problemas, kurių kyla dėl darbuotojų teisių ir darbuotojų judumo kintančioje darbo rinkoje, kartu laikantis subsidarumo principo; šis pasiūlymas neturėtų būti tik privalomos teisinės galios neturintis teisės aktas, kuris papildytų galiojančių teisės aktų rinkinį, jame pateiktos priemonės turėtų būti tokio pat poveikio, kaip priemonės, taikomos įgyvendinant ekonominę ir pinigų sąjungą, nes tai padėtų piliečiams geriau suprasti, kad ES yra socialiai atsakingesnė ir sugeba spręsti savo problemas;

Bendrosios rinkos strategija, MVĮ, konkurencija, pramonė ir bendroji skaitmeninė rinka

32. pritaria, kad turėtų būti dar labiau supaprastintos valstybės pagalbos taisyklės, visų pirma susijusios su visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis, išsamiai peržiūrint atitinkamą sprendimą ir sistemą (vadinamąjį *Almunia* dokumentų rinkinį); taip pat ragina išplėsti Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą, visų pirma susijusį su MVĮ galimybėmis gauti finansavimą ir parama tiek labai mažoms, tiek pradedančiosioms įmonėms;

33. ragina nuodugniai įvertinti viešųjų pirkimų teisės aktų įgyvendinimą, įskaitant teisių gynimo direktyvą, ir galbūt juos pakoreguoti bei supaprastinti atsižvelgiant į mažesnių vietos ir regionų subjektų poreikius, kartu nekeliant pavojaus teisiniui tikrumui;

34. pakartoja savo raginimą peržiūrėti ir patobulinti Europos iniciatyvą *Small Business Act*; pakartoja savo įsipareigojimą skatinti iniciatyvos *Small Business Act* įgyvendinimą pasitelkiant savo Europos verslių regionų iniciatyvą, taip pat pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių iniciatyvą; šiomis aplinkybėmis ragina mažinti administracinę naštą ir diegti pažangųjį reglamentavimą;

35. įsipareigoja bendradarbiauti su Komisija įgyvendinant naujai sukurtą plačiajuosčio ryšio platformą ir stebėti, kaip visuose Europos regionuose, visų pirma kaimo ir rečiau apgyvendintose vietovėse, diegiamas greitesnis ir geresnis didelės spartos plačiajuosčio ryšys, ir anksti nustatyti, kokių papildomų priemonių reikia skaitmeninei atskirčiai pašalinti ir papildomoms išlaidoms, susidarančioms dėl prieigos prie sparčiojo plačiajuosčio ryšio tinklo atokiausiuose regionuose, neutralizuoti;

36. prašo Komisijos paaiškinti paslaugų direktyvos taikymo sritį dalijimusi ir (arba) bendradarbiavimu grindžiamoje ekonomikoje; be to, tikisi Komisijos pasiūlymų dėl darbuotojų teisių apsaugos naujų darbo formų, būdingų dalijimusi ir (arba) bendradarbiavimu grindžiamai ekonomikai, atveju; tikisi, kad Komisija remis dalijimusi ir (arba) bendradarbiavimu grindžiamos ekonomikos miestų forumo steigimą, o RK bus vienas pagrindinių suinteresuotųjų subjektų;

ES prekybos politika

37. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad vykstant deryboms dėl naujų prekybos susitarimų būtų atsižvelgiama į ES prekybos politikos formavimo vietas ir regionų aspektą, ir prašo leisti nuolat turėti prieigą prie derybų dokumentų taikant skaitmeninę procedūrą, taikomą vykstant Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės deryboms;

Energetikos sąjunga, klimato politika ir aplinka

38. ragina Komisiją paremti RK prašymą, sudarius oficialius susitarimus su Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (JTBBKK) sekretoriatu, laipsniškai institucionalizuoti vietas ir regionų lygmens valdžios vaidmenį pasauliniame klimato valdyme;

39. ragina Komisiją atsižvelgti į galimą ES prekybos politikos įgyvendinimo poveikį regionams ir savivaldybėms tiek užimtumo, tiek aplinkos apsaugos srityje, todėl prašo būti aktyviau įtrauktas į prekybos politikos rengimo procesą;

40. ragina Komisiją užtikrinti naujausių ir būsimų klimato ir energetikos politikos pasiūlymų, Paryžiaus susitarimo ir energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių skatinimo nuoseklumą; siūlo daugiau dėmesio skirti iniciatyvoms arba kampanijoms, grindžiamoms vietas ir regionų valdžios institucijų dalyvavimu ir labai padedančioms siekti išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslų;

41. pakartoja, kad prisitaikymas prie klimato kaitos turėtų būti įtrauktas į esamą politiką ir finansavimo priemones, ir ragina Komisiją pasiūlyti regionams ir miestams deramų galimybių dalyvauti sprendimų priėmimo procese atsižvelgiant į ES strategijos dėl prisitaikymo prie klimato kaitos peržiūrą; pakartoja savo išsipareigojimą bendradarbiauti su Komisija toliau plėtojant koncepciją, susijusią su vietas ir regionų lygmeniu nustatytomis pastangomis padėti skatinti kovos su klimato kaita veiksmus vietas ir regionų lygmeniu;

42. atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl reglamento dėl energetikos sąjungos valdymo, ragina EK skatinti valstybes nares institucionalizuoti nacionalinių, vietas ir regionų valdžios institucijų dialogą rengiant nacionalinius klimato ir energetikos planus;

43. tikisi glaudaus bendradarbiavimo atliekant Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrą, taip pat naudojantis bendra technine bendradarbiavimo aplinkos srityje platforma, ir ragina vietas ir regionų valdžios institucijas aktyviau dalyvauti būsimame Komisijos ir valstybių narių dialoge; nori padėti atlikti pagrindinių aplinkos direktyvų tinkamumo patikrą ir peržiūrą, kurią Komisija imsis 2018 m., be kita ko, parengdamas perspektyvinę nuomonę;

44. yra išsipareigojęs aktyviai padėti įgyvendinti geresnio ES gamtos direktyvų įgyvendinimo veiksmų planą; ragina Komisiją įgyvendinti veiksmų planą ir laiku imtis laukiamų veiksmų, numatytų ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2020 m., o 2018 m. pateikti pasiūlymą dėl teisinės ir finansinės transeuropinio žaliosios infrastruktūros tinklo (TEN-G) sistemos;

45. ragina įgyvendinant žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinį nustatyti ne tik komunalinių kietųjų atliekų, bet ir komercinių bei pramoninių atliekų prevencijos ir perdirbimo tikslus;

46. ragina Europos Komisiją persvarstytose geriamojo vandens ir miesto nuotekų direktyvose bei pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl pakartotinio vandens naudojimo patvirtinti lankstų ir diferencijuotą modelį, grindžiamą prevenciniais ir „teršėjas moka“ principais;

47. išpėja Komisiją, kad Merų pakto tampa globaliu ir toliau turi išlikti esminis vietas ir regionų lygmens dalyvavimas ir poreikis plėtoti pakto tikslus ir metodiką tiek ES, tiek už jos ribų; todėl primygtinai ragina Komisiją imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad pakto struktūrose būtų atstovaujama įvairioms įvairaus dydžio žemesnio nei nacionalinio lygmens struktūroms, taip pat išsaugoti partnerystės ir daugiapakopio valdymo principus; tikisi imtis aktyvaus vaidmens Pasaulinio merų pakto dėl klimato ir energetikos steigėjų taryboje;

48. pabrėžia, kad reikalinga glaudi RK Merų pakto ambasadorių grupės ir Europos merų pakto politinės patariamiosios tarybos partnerystė ir bendradarbiavimas;

Teisingumas, saugumas, pagrindinės teisės ir migracija

49. pritaria 2016 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ataskaitai su rekomendacijomis Komisijai nustatyti bendrą ES mechanizmą dėl demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių, įtraukiant esamas priemones, ir ragina, kad jis būtų taikomas visais valdymo lygmenimis;

50. tvirtai remia ES lygmens pastangas įdiegti visapusišką ir veiksmingą bendrą Europos prieglobsčio sistemą ir pabrėžia, kad reikia holistinio požiūrio į prieglobstį ir prieglobsčio prašytojų integraciją, skatinančio tvarią politiką, įtraukiančio ES institucijas, valstybes nares ir jų vietos bei regionų valdžios institucijas ir grindžiamo solidarumo ir abipusiškumo principu;

51. ragina Komisiją pasiūlyti teisėkūros priemonių siekiant sukurti žmonėms papildomų teisėtų būdų atvykti į ES: ieškant tarptautinės apsaugos, humanitarinio prieglobsčio ar galimybių dirbti, mokytis, vykdyti mokslinius tyrimus ar investuoti. Teisėta migracija yra vienas iš keturių migracijos valdymo ramsčių, nurodytų 2015 m. ES migracijos darbotvarkėje; tokios priemonės ne tik padėtų spręsti ilgalaikes ekonomines, socialines ir demografines problemas ir mažinti darbo jėgos trūkumą ES, bet ir yra svarbios kovojant su prekyba žmonėmis;

52. prašo Komisijos dar labiau supaprastinti ir paspartinti finansavimo procedūras ir suteikti regionams bei miestams tiesioginę galimybę gauti finansinių išteklių humanitarinėms krizėms ir trečiųjų šalių piliečių integracijai;

53. primygtinai ragina Komisiją padėti dalytis geriausia praktika, kurią RK išryškino kovos su grįžtančių kovotojų deradikalizavimo bei naujo radikalizavimo prevencijos srityje;

54. pabrėžia, kad programos, finansuojamos Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo lėšomis, turėtų būti įgyvendinamos daugiausia vietos ir regionų valdžios institucijų ir kad tam reikėtų užtikrinti geresnį bendradarbiavimą su nacionalinėmis valdymo institucijomis;

55. ragina Komisiją padidinti finansavimą, teikiamą iš ES ir Afrikos infrastruktūros patikos fondo, ir plėsti operatyvinių bendradarbiavimą su partneriais Šiaurės Afrikoje migracijos valdymo klausimais;

Stabilumas ir bendradarbiavimas už Europos Sąjungos ribų

56. pabrėžia konkretų RK indėlį – per jo jungtinius konsultacinius komitetus ir darbo grupes su šalimis kandidatėmis ir potencialiomis šalimis kandidatėmis – siekiant Komisijos plėtos politikos tikslo skatinti stabilumą ir klestėjimą; ragina Komisiją ir toliau kartu su RK organizuoti metinius Plėtos dienos renginius;

57. ragina Europos Komisiją toliau spręsti nelydimų nepilnamečių migracijos procese, kurio valdymas paprastai priklauso regionų kompetencijai, klausimą ir skatinti valstybes nares solidariai dalytis našta ir atsakomybe Europos, nacionaliniu ir regionų lygmenimis. Todėl RK nekantriai laukia naujos bendrosios strategijos, kuri bus parengta kaip veiksmų plano dėl nelydimų nepilnamečių (2010–2014 m.) priedas, siekiant atsizvelgti į dingusių ar nelydimų vaikų padėtį;

58. dar kartą patvirtina vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį kovojant su korupcija ir visuomenėje įtvirtinant demokratiją bei teisinę valstybę, ragina labiau remti decentralizaciją, gebėjimų stiprinimą ir vietos administravimo reformas kaimyninėse šalyse;

59. ragina Komisiją toliau remti bendradarbiavimą taikant principą „iš apačios į viršų“ ir skirti pakankamą administracinių ir finansinių išteklių; pakartoja, kad būtina parengti naujas gebėjimų ugdymo priemones narystės siekiančiose šalyse ir Europos kaimynystės politikos šalyse, nes reikia skubiai pakeisti ankstesnę Vietos administravimo priemonę;

60. primygtinai ragina Komisiją labiau bendradarbiauti su Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių vietos ir regionų valdžios institucijų asamblėja (ARLEM), Rytų partnerystės šalių vietos ir regionų valdžios institucijų konferencija (CORLEAP) ir RK darbo grupe Ukrainos klausimais, visų pirma įgyvendinant regionines programas ir naujas iniciatyvas;

61. palankiai vertina Komisijos paramą Nikosijos iniciatyvai, jos gebėjimų stiprinimo projektą, kuriuo siekiama stiprinti Libijos savivaldybių socialinę ir ekonominę padėtį vykdant dvišalį bendradarbiavimą su Europos vietos ir regionų valdžios institucijomis;

62. ragina Komisiją vietos ir regionų valdžios institucijoms ir toliau skirti vis svarbesnį vaidmenį ir laikyti jas aktyviomis vystomojo bendradarbiavimo dalyvėmis bei partnerėmis, visų pirma atsižvelgiant į pasiūlymą dėl naujo Europos konsensuso dėl vystymosi ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių ir ES partnerystės susitarimo ateitį;
63. palankiai vertina siūlomą Afrikai ir ES kaimyninėms šalims skirtą Išorės investicijų plano dokumentų rinkinį, kuriuo siekiama sutelkti investicijas ir didinti darbo vietų kūrimą šalyse partnerėse, ir ragina Komisiją Europos regionų komitetą, kaip vietos ir regionų valdžios institucijų balsą ES, įtraukti į plano rengimą;
64. pakartoja savo raginimą parengti visavertę ES tarptautinių kultūrinių santykių strategiją; šiomis aplinkybėmis pabrėžia, jog tolesnio kultūros diplomatijos plėtojimo prioritetų nustatymas siekiant, kad jie būtų įtraukti į ES užsienio politiką, sukuria pridėtinę vertę;

Pilietybė, valdymas ir geresnė teisėkūra

65. tikisi, kad bus visapusiškai įtrauktas į būsimas diskusijas, kaip gerinti Europos Sąjungos demokratinį valdymą ir veiksmingumą, kurios turėtų būti pradėtos paskelbus baltąją knygą dėl Europos ateities; primena poreikį per RK įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į visus oficialius veiksmus, kurie gali būti numatyti ES steigimo sutartims reformuoti;
66. dar kartą pakartoja, kad svarbu skatinti moterų ir vyrų lygybę visose Europos Komisijos politikos srityse;
67. palankiai vertina Komisijos išsipareigojimą surengti visos ES informacinę ir informuotumo didinimo kampaniją ES piliečių teisių klausimais ir pasiūlyti iniciatyvų, kuriomis būtų siekiama padėti piliečiams balsuoti ir kelti save kandidatais 2019 m. Europos Parlamento rinkimuose;
68. pakartoja savo raginimą persvarstyti esamą teisinę Europos piliečių iniciatyvos sistemą, kad ji būtų lengviau pasiekiamą ir palankesnę naudotojams, ir visų pirma patobulinti nuostatas dėl tolesnių veiksmų, susijusių su sėkmingai įvykdytomis piliečių iniciatyvomis, siekiant suaktyvinti visą šios priemonės potencialą telkti piliečius;
69. primena, kad geresnio reglamentavimo darbotvarkė turi būti įgyvendinama užtikrinant daugiapakopį valdymą, ir pabrėžia konkretų vaidmenį, tenkantį vietos ir regionų valdžios institucijoms įvairiose srityse, kurioms įtakos turi ES reglamentavimas, taip pat jų, šių teisės aktų įgyvendintojų ir ES lėšų valdytojų, vaidmenį; pabrėžia, kad jų konkretūs uždaviniai suteikia joms gerą galimybę įvertinti esamą reglamentavimo sistemą ir nustatyti galimus pakeitimus;
70. ragina Komisiją atlikti teritorinio poveikio vertinimą ir laikyti tai įprasta praktika atliekant teisės aktų, galinčių turėti asimetrinį poveikį teritorijoms ir platesnėje geresnio reglamentavimo darbotvarkėje, poveikio vertinimą;
71. tikisi dar glaudesnio bendradarbiavimo su Europos Komisija ir Europos Parlamentu stebint, kaip laikomasi subsidiarumo principo;
72. paveda Komiteto pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Europos Komisijai, Europos Parlamentui, ES Tarybai pirmininkaujantčiai Maltai ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkui.

Briuselis, 2017 m. kovo 22 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto rezoliucija – Teisinės valstybės principas Europos Sąjungoje iš vietos ir regionų perspektyvos

(2017/C 272/02)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

- atsižvelgdamas į 2014 m. kovo 11 d. Komisijos komunikatą „Naujos ES priemonės teisei valstybei stiprinti“ (COM (2014) 158) ir į 2014 m. gruodžio 16 d. ES Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių išvadas dėl teisinės valstybės principų laikymosi užtikrinimo;
- atsižvelgdamas į 2015 m. vasario 12 d. nuomonę „Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo užtikrinant daugiapakopę pagrindinių teisių ir teisinės valstybės apsaugą ES“;
- atsižvelgdamas į 2016 m. spalio 25 d. Europos Parlamento rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo;
- atsižvelgdamas į ES sutarties 4 straipsnio 3 dalį ir 5 straipsnį dėl subsidarumo principų taikymo;

1. yra susirūpinęs, kad keletą pastarųjų metų Europos Sąjungoje ir pasaulyje kvestionuojama teisinė valstybė – pagrindinis demokratijos ramstis;
2. atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Sąjunga grindžiama bendromis pagrindinėmis vertybėmis, įskaitant pagarbą demokratijai ir teisinės valstybės principo laikymąsi, kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje, ES pagrindinių teisių chartijoje ir Europos žmogaus teisių konvencijoje (EŽTK);
3. tikisi, kad ES valstybės narės laikysis savo įsipareigojimo gerbti šias vertybes, nes jomis grindžiamas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas, pasitikėjimas tarp valstybių narių ir ES institucijų, o svarbiausia – tarp piliečių ir visų lygmenų valdžios;
4. be to, atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisija, Europos Vadovų Taryba, Europos Teisingumo Teismas ir Europos Žmogaus Teisių Teismas, taip pat ir Europos Taryba, jau ne kartą yra patvirtinę, kad teisinės valstybės principas yra neatsiejamas nuo tokių principų kaip teisėtumas, skaidrumas, atskaitomybė, valdžių padalijimas, demokratinis ir pliuralistinis teisės aktų priėmimo procesas, teisinis tikrumas, vykdomosios valdžios savavališkų veiksmų draudimas, nepriklausomi ir nešališki teismai, veiksminga teisminė peržiūra, pagarpa pagrindinėms teisėms ir lygybė prieš įstatymą, žodžio laisvė ir susirinkimų laisvė;
5. vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad esamų priemonių nepakanka visapusiškam šių principų taikymui ir vykdymui užtikrinti;
6. todėl pabrėžia, kad, kaip piliečiai patiria teisinę valstybę vietos ir regionų lygmeniu, yra lygiai taip pat svarbu, kaip jie tą patiria nacionaliniu ir Europos lygiu;
7. atkreipia dėmesį į tai, kad ES yra beveik šimtas tūkstančių subnacionalinio lygmens valdžios institucijų, kurioms tenka didžiausia atsakomybė už pagrindinių teisių ir laisvių įgyvendinimą, kai sprendžiami patys įvairiausi žmonių klausimai;
8. mano, kad dabar svarbiau nei bet kada, kad ES įgyvendintų veiksmingą teisinės valstybės mechanizmą – atsižvelgiant į kintančią saugumo padėtį Europoje ir vienos iš valstybių narių pasitraukimą iš ES, ES būtina dar labiau susitelkti suprantant, kad Europos solidarumas nėra vienpusis procesas. Visos ES valstybės narės ir visi valdžios lygmenys turėtų vykdyti savo įsipareigojimus viena kitai ir ginti Europos projektą kaip vertybėmis pagrįstą subjektą nuo visoje Europoje kylančio judėjimo, kuris kelia grėsmę Europos pagrindinėms vertybėms;
9. pabrėžia, kad siekiant ir toliau taikyti teisinės valstybės principą ir išsaugoti pagrindines teises, labai svarbus yra aktyvių, nepriklausomų ir pliuralistinės pilietinės visuomenės organizacijų ir NVO dalyvavimas demokratiniuose procesuose bei priežiūra, ar tinkamai veikia stabdžių ir atsvarų sistema valstybių institucijų ir jų įgaliojimų atžvilgiu;

10. pabrėžia, kad nors rekomendacijos dėl teisinės valstybės, pagrįstos 2014 m. strategija, tebegalioja, iki šiol nebuvo pasiekta jokių apčiuopiamų rezultatų. Ypač apgailestaujama, kad teisinės valstybės sistema numato galimybę Komisijai palaikyti konstruktyvų dialogą su atitinkama valstybe nare, tačiau nenumato, kad būtina kuo anksčiau įtraukti įvairius valdymo lygmenis, įskaitant vietos ir regionų lygmenis ir pilietinę visuomenę. Tuo labiau, kad ES institucijos ir valstybės narės turėtų visada aiškiai parodyti, kad kol vyksta procedūros su konkrečios valstybės narės vyriausybe, jos neketina izoliuoti tos šalies ir vis dar yra pasirengusios bendradarbiauti su tos valstybės visuomene;

11. todėl pritaria 2016 m. spalio 25 d. Europos Parlamento rezoliucijai su rekomendacijomis Komisijai dėl bendro ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo, į kurį būtų įtrauktos esamos priemonės, ir ragina šį mechanizmą taikyti visais valdymo lygmenimis;

12. pabrėžia, kad toks mechanizmas turėtų būti objektyvus, pagrįstas įrodymais ir faktais, teisingu vertinimu ir vienu požiūriu į visas valstybes nares, laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų;

13. tikisi, kad mechanizmas, viena vertus, visapusiškai įtrauks vietos valdžios institucijas į Komisijos dialogą su valstybėmis narėmis, ir, antra vertus, suteiks joms galimybę tiesiogiai kreiptis į Komisiją, jeigu jos nustatys kokias nors grėsmes teisinei valstybei;

14. pabrėžia, kad prievolės, kurias turi įvykdyti šalys kandidatės pagal Kopenhagos kriterijus, pagal ES 2 straipsnį ir toliau taikomos šiems šalims įstojus į ES ir joms tapus valstybėmis narėmis, ir kad atsižvelgiant į tai visi valstybių narių valdymo lygmenys turėtų būti nuolat vertinami pagal šį mechanizmą, siekiant įsitikinti, ar jos ir toliau laikosi pagrindinių ES vertybių – pagarbos pagrindinėms teisėms, demokratiškos institucijų ir teisinės valstybės principų;

15. pažymi, kad organizuotas nusikalstamumas ir korupcija kelia grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei ir dėl to patiriama didžiulių ekonominių, politinių ir socialinių iškreipimų. Naujasis mechanizmas turėtų sudaryti sąlygas geriau įgyvendinti tarptautinius ir ES standartus ir užtikrinti, kad jų būtų laikomasi šalinant trūkumus ir kliūtis, trukdančius kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija visais valdžios lygmenimis. Tvirtas vietos, regionų ir nacionalinių valdžios institucijų įsipareigojimas yra labai svarbus skatinant imtis konkrečių veiksmų, kad būtų galima kovoti su korupcija ir kad kovos su korupcija pastangos būtų tvarios ir negrįžtamos. Su korupcija susiję įstatymai turi būti vienodai taikomi visiems ir turi būti užtikrinamas jų vykdymas visais lygmenimis, siekiant užtikrinti piliečių, pilietinės visuomenės ir valdžios institucijų pasitikėjimą ES valstybių narių teisės sistemomis;

16. reiškia susirūpinimą, kad rekomendacijos dėl teisinės valstybės gali paskatinti nustatyti politines sąlygas. Regionų komitetas griežtai prieštarauja tam, kad vietos ir regionų valdžios institucijos taptų nacionalinių vyriausybių vykdomos politikos įkaitėmis, nes dėl to miestai ir regionai galėtų prarasti ES finansavimą; vis dėlto pritaria partnerystės susitarimų nuostatoms sustabdyti finansavimą, jeigu vietos ir regionų valdžios institucijos nesilaikys teisinės valstybės principo;

17. atkreipia dėmesį į tai, kad spaudos laisvės ir pliuralizmo varžymas bei manipuliacijos informacija (prie to prisidėjo šiuolaikinių technologijų ir socialinės žiniasklaidos vystymas) padarė neigiamą poveikį naudojimuisi demokratija visais valdymo lygmenimis. Todėl šiuo metu vykstanti Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos (AŽPD) peržiūra yra labai svarbi. Kaip pabrėžia RK, ja turėtų būti siekiama:

— kad nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumas tiek nuo valdžios institucijų, tiek nuo audiovizualinio sektoriaus veikėjų ir politinių partijų būtų Europos audiovizualinės žiniasklaidos reglamentavimo pagrindas ir kad kiekviena valstybė narė bet kokia kaina šį nepriklausomumą užtikrintų, nes jis yra svarbiausias informacinės įvairovės ir pliuralistinės žiniasklaidos rinkos garantas Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis;

— užtikrinti nuosavybės skaidrumą žiniasklaidos srityje;

— nustatyti platformos paslaugos teikėjų vaidmenį tiek AVMSD, tiek Elektroninės komercijos direktyvoje;

— nustatyti bendras gaires ir rekomendacijas socialinės žiniasklaidos tinklo paslaugų teikėjams ir kitoms žiniasklaidos priemonėms, kad būtų apribotas nepatikimos ir neteisingos informacijos skleidimas iš nepatikrintų šaltinių, arba „netikros naujienos“ ir „alternatyvūs faktai“, nes tai kelia grėsmę demokratiniam procesui, visų pirma rengiantis rinkimams;

18. paveda Komiteto pirmininkui šią rezoliuciją perduoti Komisijai, Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Vadovų Tarybos pirmininkui ir ES Tarybai pirmininkaujantiui Maltai, taip pat Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios institucijų kongresui.

2017 m. kovo 24 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto rezoliucija „Jungtinės Karalystės ketinimo išstoti iš Europos Sąjungos poveikis vietos ir regionų valdžios institucijoms“

(2017/C 272/03)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK),

— atsižvelgdamas į 2016 m. birželio 23 d. Jungtinėje Karalystėje įvykusio referendumo rezultatus,

1. primena, kad Europos Sąjunga (ES) yra didžiausias istorijoje politinis pasiekimas, užtikrinantis taiką, demokratiją ir piliečių gerovę, kad ji išlieka geriausia priemonė jos valstybėms narėms atremti naujus iššūkius ir kad jos vienybės stiprinimas bei jos interesų propagavimas turėtų būti mūsų prioritetas;
2. primena, kad Jungtinės Karalystės susitarimas dėl išstojimo privalo visiškai atitikti ES sutartis ir ES pagrindinių teisių chartiją, ir ragina likusias valstybes nares ir ES institucijas atsižvelgti į tai, kad Jungtinė Karalystė išstojimu iš Sąjungos turėtų būti pasinaudota kaip galimybė kurti teisingesnę, geresnę ir įtraukesnę Europos Sąjungą, grindžiamą daugiapakopio valdymo plėtojimu Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis;
3. atkreipia dėmesį į tai, kad ES turės dirbti kartu su Jungtinės Karalystės vyriausybe, decentralizuotomis administracijomis ir vietos valdžios institucijomis, kad atsižvelgiant į esamus sėkmingus pavyzdžius būtų nustatytos abipusiai naudingos bendradarbiavimo formos;
4. pabrėžia tai, kad regionų ir vietos valdžios institucijos gali teigiamai prisidėti prie siekiamo produktyvaus ir tvaraus būsimo Jungtinės Karalystės ir ES bendradarbiavimo ateityje;
5. kaip ES vietos ir regionų atstovų asamblėja, visa savo politine veikla ketina tam tikru mastu prisidėti prie derybų proceso ir spręsti klausimus dėl numatomų Jungtinės Karalystės išstojimo pasekmių; šiuo požiūriu aktyviau ves savo dialogą su vietos ir regionų valdžios institucijomis, kurios yra labiausiai susijusios su šiuo procesu, siekiant suteikti ES derybininkui išsamų besikeičiančios padėties vietos ir regionų lygmeniu įvertinimą;
6. ragina kuo skubiau pasiekti susitarimą dėl tvarkingo išstojimo principų, nes tai piliečiams, vietos ir regionų valdžios institucijoms ir įmonėms suteiktų tikrumo, kurio jie nusipelno, ir šiuo požiūriu būtų prielaida būsimiems ES ir Jungtinės Karalystės santykiams; vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad ES sutarties 50 straipsnis netrukdo valstybei narei atsiimti pranešimą apie savo ketinimą išstoti, jeigu jos ketinimai yra tikri, o ne procedūrinė priemonė iš naujo pradėti dvejų metų laikotarpį, ir nėra derybinis manevras siekiant užsitikrinti nuolaidų;
7. pažymi, kad oficialus pranešimas, kad pradedama 50 straipsnyje numatyta procedūra ir dvejų metų laikotarpis, turi būti paskelbtas 2017 m. kovo 29 d.; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad sudėtingų derybų tiek dėl išstojimo iš ES, tiek dėl būsimų Jungtinės Karalystės santykių su Sąjunga rezultatams prieš įsigaliojimą turėtų būti tinkama forma demokratiškai pritarta;
8. laikosi nuomonės, kad būsimi ES ir Jungtinės Karalystės santykiai turėtų būti grindžiami teisių ir pareigų pusiausvyra, vienodomis sąlygomis ir veiksmingomis vykdymo užtikrinimo priemonėmis ir neturėtų padėti pagrindo bendrosios rinkos ir keturių judėjimo laisvų panaikinimui;
9. pabrėžia, kad joks ES susitarimas su ES nepriklausančia šalimi negali būti geresnis už narystę ES;
10. ragina šalis, kurios derės dėl susitarimo dėl išstojimo, pirmenybę teikti konkrečioms priemonėms, kurias taikant, remiantis abipusiškumo ir nediskriminavimo principais, būtų apsaugotos Jungtinėje Karalystėje gyvenančių ES piliečių ir Jungtinės Karalystės piliečių, kurie gyvena ir dirba kitose ES valstybėse narėse, įgytos teisės;
11. pabrėžia, kad privaloma rasti priimtina sprendimą dėl būsimų Jungtinės Karalystės ir ES santykių, siekiant užtikrinti, kad susitarimai dėl sienų netrukdytų socialiniams, ekonominiams, kultūriniais ir politiniams ryšiams;

12. pabrėžia, kad visoms Jungtinės Karalystės decentralizuotoms vyriausybėms ir vietos valdžios institucijoms turėtų ir toliau būti leidžiama dalyvauti teritorinio bendradarbiavimo programose po 2020 m.; atkreipia dėmesį į tai, kad šioje srityje naudinga priemonė gali būti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė (ETBG);

13. mano, kad ypatingą dėmesį reikia skirti vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimui Airijos jūros, Lamanšo sąsiaurio ir Šiaurės jūros regionuose;

14. pageidauja, kad būtų rastas praktinis sprendimas, kuriuo būtų pripažįstamos unikalios sausumos sienos tarp Airijos ir Šiaurės Airijos aplinkybės; pabrėžia, kad jau daugiau nei 25 metus ES atlieka labai svarbų vaidmenį pasienio bendradarbiavimo srityje, įskaitant Airijos ir Šiaurės Airijos vietos valdžios institucijų bendradarbiavimą, ypač įgyvendinant INTERREG ir PEACE programas; ragina Šiaurės Airijos asamblėją ir vietos valdžios institucijas abipus sienos tęsti darbą siekiant užtikrinti taiką ir klestėjimą;

15. tikisi, kad Andalūzijos regionas, ypač Kampo de Gibraltaro apskrities darbuotojai, nenukentėtų dėl Jungtinės Karalystės pasitraukimo iš Europos Sąjungos, turint omenyje labai tamprus socialinės ir ekonominės tarpusavio priklausomybės ryšius šioje teritorijoje;

16. tikisi, kad visi teisiniai išsipareigojimai, kuriuos Jungtinė Karalystė prisiėmė kaip valstybė narė, bus įtraukti į vieną bendrą mokėjimą, kuris bus apskaičiuotas remiantis oficialiomis ES finansinėmis ataskaitomis ir dėl kurio bus susitarta susitarime dėl išstojimo; tokiomis aplinkybėmis ragina kiekvienoje ES politikos srityje įvertinti Jungtinės Karalystės išstojimo biudžetinį poveikį likusių valstybių narių regionams ir savivaldybėms;

17. pažymi, kad kitos daugiametės finansinės programos laikotarpiu Jungtinės Karalystės išstojimas padarys poveikį ES biudžetui, todėl siūlo pasinaudoti šiuo biudžeto pasikeitimu kaip galimybe nuodugnai reformuoti ES biudžetą, atsižvelgiant į vietos ir regionų valdžios institucijų poreikius;

18. pabrėžia, kad Jungtinės Karalystės pasitraukimo iš ES padariniai sanglaudos politikai priklausys nuo to, kada įsigalios Jungtinės Karalystės išstojimas ir kokio pobūdžio bus būsimi santykiai su Jungtine Karalyste, visų pirma galimų regionų kategorijų pokyčių požiūriu; reiktų vengti, kad sumažėjęs ES vidutinis BVP vienam gyventojui nepakenktų tam tikriems regionams, vien todėl, kad jų BVP vienam gyventojui dirbtinai padidėtų, palyginti su Europos vidurkiu;

19. pabrėžia, kad ES 27 turėtų atidžiai stebėti Didžiojo panaikinimo įstatymo (angl. *Great Repeal Bill*) rengimo procesą, nes ES teisės aktų atskyrimo nuo Jungtinės Karalystės įstatymų klausimas yra susijęs ir su daugiapakopiu valdymu, ir su teisingų taisyklių standartų ir konkurencijos srityje išsaugojimu;

20. pabrėžia, kad Europos jūrų ir žuvininkystės politika bus viena iš ES politikos sričių, kurioms Jungtinės Karalystės išstojimas padarys didžiausią poveikį, ir kad ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas galimiems susitarimams, kuriais siekiama sušvelninti padarinius visiems atitinkamiems regionams ir savivaldybėms; prašo rengiant visas priemones atsižvelgti į istorines gretimų uostų, šalių ir regionų žvejybos teises ir užtikrinti saugumą vietos žuvininkystės sektoriui, kuris yra pakrančių bendruomenių gyvavimo pagrindas;

21. yra susirūpinęs dėl to, kad bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) finansavimo sumažinimas gali turėti neigiamo poveikio ūkininkams ir kaimo vietovėms visoje ES, galimai įskaitant ir biologinės įvairovės apsaugą; atkreipia dėmesį į tai, kad Jungtinės Karalystės pasitraukimas gali turėti didelį poveikį žemės ūkiui ir maisto produktų gamybai, taigi – vietos bendruomenėms, visų pirma Airijos saloje, ir pageidauja, kad šie klausimai būtų tinkamai sprendžiami derybose;

22. ragina susitarimo dėl išstojimo šalis apsvaistyti galimybę nustatyti laikinas priemones, siekiant kuo mažiau sutrikdyti dabartinius ilgalaikius mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) projektus ir atitinkamai vietos ekonomiką;

23. atkreipia dėmesį į tai, kad turėtų būti paaiškinta, ar dabartiniai Jungtinės Karalystės energetikos projektai, ypač tie, kuriuos pradėjo vietos ir regionų valdžios institucijos arba kurie yra joms skirti ir kuriais siekiama mažinti išmetamą CO₂ kiekį ir užtikrinti tvarų energijos tiekimą, ir toliau galės būti finansuojami EITP, ESIF ir EIB lėšomis, ir kokių pereinamojo laikotarpio priemonių reikės imtis dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES;

24. ragina susitarimo dėl išstojimo šalis apsvarstyti galimą Jungtinės Karalystės pasitraukimo poveikį ES jaunimo ir švietimo programoms ir MTTP programoms ir siūlo joms rasti tinkamus sprendimus, taikant vadinamąjį „šalių partnerių“ metodą, leidžiantį įtraukti ES nepriklausančias šalis pagal dvišalius susitarimus su ES; šiuo atžvilgiu ragina šalis sudaryti palankias sąlygas Jungtinės Karalystės vietos ir regionų valdžios institucijoms ir decentralizuotoms vyriausybėms ateityje dalyvauti ES programose, įskaitant mokslinių tyrimų, konkurencingumo ir inovacijų, kultūros, mokymosi visą gyvenimą, jaunimo, e. valdžios, viešojo sektoriaus reformos sritis, panašiomis sąlygomis, kaip šiuo metu jose dalyvauja tokios šalys, kaip, pavyzdžiui, Norvegija arba Islandija; primena, kad studentų mainai (pagal programą „Erasmus“ ar kitais būdais) yra viena iš sėkmingiausių Europos integracijos sričių ir ji davė itin didelės naudos tiek ES, tiek Jungtinės Karalystės universitetams. Todėl būsimame susitarime reikėtų siekti išsaugoti aktyvų Jungtinės Karalystės universitetų vaidmenį šioje srityje, kuri taip pat yra labai naudinga vietos ir regionų ekonomikai;

25. nurodo, kad ES vietos ir regionų valdžios institucijoms yra svarbu numatyti nuolatinį ir struktūruotą bendradarbiavimą su Jungtinės Karalystės subnacionalinio lygmens valdžios institucijomis po Jungtinės Karalystės išstojimo; šiuo požiūriu pažymi, kad RK gali geriausiai parengti ir įgyvendinti institucinius mechanizmus, skatinančius reguliariai konsultuotis ir bendradarbiauti su Jungtinės Karalystės vietos valdžios institucijomis ir decentralizuotais parlamentais ir asamblėjomis; be to, pabrėžia, kad reikia toliau plėtoti partnerystę su Europos Tarybos kongresu ir atitinkamais vietos ir regionų valdžios institucijų tinklais, kuriuose ir toliau bus atstovaujama Jungtinės Karalystės vietos valdžios institucijoms;

26. primena, kad, nors RK derybose neatlieka jokio oficialaus vaidmens, akivaizdu, kad kai kurie iš jo narių – pagal savo šalies teisinę sistemą – turės galimybę priimti oficialią poziciją bent jau dėl priemonių, susijusių su būsima Jungtinės Karalystės ir ES santykiais, įskaitant prekybą;

27. paveda savo pirmininkui šią rezoliuciją perduoti Europos Komisijos vyriausiajam derybininkui, Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos „Brexit“ koordinatoriams, Jungtinės Karalystės vyriausybei, Jungtinės Karalystės decentralizuotų administracinių vienetų asamblėjomis bei vyriausybėms ir vietos valdžios institucijoms, taip pat ES Tarybai pirmininkaujant Maltai.

Briuselis, 2017 m. kovo 24 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

122-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2017 M. KOVO 22–23 D.

Europos regionų komiteto nuomonė „Darni ES maisto politika, kuria kuriamos darbo vietos ir skatinamas augimas Europos regionuose ir miestuose“

(2017/C 272/04)

Pranešėjas: Arno Kompatscher (IT/EPP), Bolzano autonominės provincijos pirmininkas ir Regioninės tarybos narys

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Bendra ir ilgalaikė vizija visose susijusiose politikos srityse

1. ragina sukurti visapusišką ir darnią ES maisto politiką, kuri būtų demokratiškai suformuota, pagrįsta bendra ir ilgalaikė vizija, naujausiomis mokslinėmis žiniomis ir atitiktų daugiapakopio valdymo požiūrį, kuriuo išsamiau sprendžiami maisto gamybos ir mitybos klausimai; šia politika būtų skatinami darnesni gamybos ir vartojimo modeliai, būtų nustatyta skirtingų politikos sričių, be kita ko, įskaitant maisto gamybos, žemės ūkio, aplinkos, sveikatos, vartotojų politikos, užimtumo ir kaimo plėtros sritis, sąsaja, ir ja būtų kuriamos darbo vietos ir skatinamas augimas Europos regionuose ir miestuose; ragina Europos Parlamentą ir Komisiją kartu su RK pradėti bendrą bandomąjį projektą, kuriuo būtų sudarytos palankios sąlygos vystyti darnią ES maisto politiką;

2. pabrėžia, kad būtina rasti būtino lankstumo pusiausvyrą, siekiant išvengti „vieno visais atvejais tinkančio metodo“ taikymo maisto politikai ir šios politikos nacionalizacijos. Nuoseklesnis reglamentavimas padės užtikrinti vartotojų saugą, veiksmingą vidaus rinkos veikimą ir subsidarumo principo laikymąsi;

3. pabrėžia, kad svarbu vertikalčiai integruoti maisto politiką, atsižvelgiant į darnumo kriterijus, kad būtų užtikrintas nuoseklumas vietos, nacionaliniu, regionų ir tarptautiniu lygmenimis. Gerai žinoma, kad maisto sistemos ir susiję klausimai (aplinkos, socialiniai ir ekonominiai klausimai) turi konkretų ir vietos aspektą. Dėl to miestai ir regionai gali atlikti svarbų vaidmenį sprenddami maisto sistemų problemas ir į tai derėtų atsižvelgti formuojant darnią ES maisto politiką;

4. pabrėžia, kad svarbu nustatyti visa apimančią patikimo, saugaus ir tvaraus maisto tiekimo Europos viziją ir strategiją, sprendžiančias kokybės, įperkamumo ir kiekybės klausimus ir pagrįstas darnumo kriterijais. Tokia ES maisto politika turėtų būti pagrįsta visapusišku požiūriu, kuriuo būtų pripažįstamas pasaulinis maisto tiekimo grandinių, įskaitant ūkininkavimą, maisto perdirbimą, aplinką ir sveikatą, pobūdis. Komisija turėtų užtikrinti, kad visos atitinkamos ES teisėkūros ir finansinės paskatos atitiktų šią viziją ir strategiją;

5. pakartoja raginimą sukurti ES maisto politiką, kuria būtų skatinami darnūs gamybos būdai Europos žemės ūkio srityje, būtų siekiama vystyti įvairių maisto ir aplinkos sektorių sąsajas, įskaitant žemės ūkio ir žuvininkystės politiką, klimato ir energetikos politiką, regioninę politiką ir mokslinių tyrimų politiką ⁽¹⁾;

6. atkreipia dėmesį į tai, kad į sprendimus dėl gamtos išteklių netinkamai įtrauktos ekosistemos vertės. Aplinkos apsaugos sąnaudos maisto gamybos srityje šiuo metu perkeliamos, dėl to susidaro padėtis, kai pagal darnumo kriterijus pagamintas maistas daugiausia dėl didesnių gamybos sąnaudų yra brangesnis; vietoje to ekosistemos paslaugų sąvoka suteikiama svarbi galimybė vystyti politikos modelį, kuriuo būtų remiamas tikslingas biologinės įvairovės ir kitų gamtos išteklių naudojimas. Šiuo metu išlaidos su mityba susijusioms ligoms ir žala vandeniui, dirvožemiui, laukinei gyvūnijai ir klimatui laikomos *išorės veiksniais*. Šios išlaidos nėra įtrauktos į galutinę maisto produktų kainą, nepaisant to, kad visa visuomenė netiesiogiai (ir dažnai nesąmoningai) jas apmoka. Šiomis aplinkybėmis Europos Komisija turėtų skatinti įgyvendinti priemones, kuriomis būtų suteikta galimybė atspindėti faktinę maisto kainą, kad būtų skatinama darni ekonomika;

7. pakartoja, kad būtina stiprinti sąsają tarp įvairių su maistu susijusių sektorių, pavyzdžiui, energetikos, miškininkystės, jūrų išteklių, vandens, atliekų, žemės ūkio, klimato kaitos, mokslo ir mokslinių tyrimų bei žemės naudojimo, nes visi jie yra labai svarbūs plėtojant tvarų augimą ⁽²⁾; Šis požiūris turėtų būti pagrįstas ES žiedine ekonomika ir kitomis panašiomis tarptautinėmis sistemomis, galinčiomis sudaryti maksimalias galimybes diegti inovacijas;

8. pabrėžia, kokios svarbios konkrečios ES teritorijos, pavyzdžiui, kalnų regionai, turintys senas maisto gamybos sudėtingoje gamtinėje aplinkoje tradicijas, tvirų maisto sistemų išsaugojimui ir tolesniam vystymui;

9. pabrėžia, kad svarbu dar kartą peržiūrėti ES bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP), kad ne tik ūkininkams, bet ir maisto gamintojams būtų teikiamos paskatos gaminti darnumo kriterijais pagrįstais būdais, t. y. užtikrinant nuoseklų ES kompleksinės paramos mechanizmo, kuriuo nustatomas aplinkos ir gyvūnų gerovės standartų besilaikančių gamintojų pajamų rėmimas, įgyvendinimą;

10. mano, kad svarbu įtraukti dabartinę atsinaujinančiosios energijos politiką, kuri taptų visapusiškesnės maisto politikos, pagrįstos darnumo kriterijais, vystymo dalimi. Šiuo atžvilgiu svarbu parengti priemones, kuriomis būtų skatinama tų biodegalų, kurie nesivaržo su maistinėmis kultūromis, gamyba ir kartu ilgam ir įmonėms, ir darbuotojams nuspėjamu būdu atgrasoma nuo netvairių pirmosios kartos biodegalų, kurie gaminami iš maistinių žaliavų, pavyzdžiui, augalinių aliejų, gamybos;

11. kad būtų sustiprintas ES augimas, rekomenduoja parengti laisvosios prekybos susitarimus su trečiosiomis šalimis ir kitais pasaulio regionais, kurie atitiktų vietos žemės ūkio ir ekologinę gamybą ES ir būtų ypač sutelkti į aplinkos ir darnumo aspektus. Šia priemone būtų užtikrinta, kad griežtų reikalavimų taikymas ES maisto grandinei nepaskatintų paprasčiausio maisto gamybos perkėlimo;

12. pakartoja JT maisto ir žemės ūkio organizacijos raginimą aktyviau į žemės ūkio sektorius įtraukti nelaimių rizikos mažinimo ir atsparumo stiprinimo priemones pasikartojančių nelaimių regionuose ir ten, kur žemės ūkis vaidina svarbų vaidmenį;

Sveika ekosistema, kuria remiamas žemės ūkio našumas ir atsparumas

13. pabrėžia, koks svarbus sveikas, gyvas dirvožemis, kuris padeda užtikrinti aprūpinimą maistu ir biologinės įvairovės išsaugojimą. Ypač reikėtų apvarstyti galimybę imtis veiksmų, kuriais būtų skatinamas auginamų rūšių įvairinimas, ekstensyvusis, integruotas ir ekologinis žemės ūkis ir aukštesni gyvūnų gerovės standartai ir kurie būtų laikomi darnios ES maisto politikos pavyzdinėmis iniciatyvomis. Pasiekus tokius svarbius tikslus, taip pat bus įmanoma padėti atkurti visuomenės pasitikėjimą Europos projektu;

⁽¹⁾ Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl bendros žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos po 2013 m. reformos, CDR 65/2012.

⁽²⁾ Rezoliucija dėl tvaraus maisto, CDR 3306/2015.

14. pabrėžia, kad reikia skatinti ir stiprinti, taip pat ir finansiniu požiūriu, smulkiųjų ūkių, ypač įsikūrusių pažeidžiamose vietovėse ir miestų pakraščiuose, sistemų kūrimą. Smulkiųjų ūkių sistema – tai paprasta ir vietos valdžios institucijoms prieinama priemonė, kurią galima naudoti sprendžiant įvairius praktinius klausimus, įskaitant socialinės nelygybės, aplinkos ir sveikatos problemas. Be to, tokiomis sistemomis miestelių ir miestų pakraščiams užtikrinama vietinių, šviežių ir sezoninių sveikų maisto produktų, pagamintų vadovaujantis darnumo principais ir prieinamų ir mažas pajamas gaunančioms šeimoms. Smulkiųjų ūkių sistemos pripažintos socialiai atsakingu modeliu, kuriuo tausojama aplinka, mažinamos pakuočių ir maisto atliekos, ribojamas CO₂ teršalų kiekis ir remiama darnios gamybos praktika⁽³⁾. Šiuo atžvilgiu smulkiųjų ūkių sistemos, ypač trumpos žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinės, daro teigiamą poveikį vietos ekonomikai ir užimtumui;
15. pabrėžia trumpų tiekimo grandinių svarbą siekiant didesnio tvarumo aplinkos atžvilgiu vykdant transportavimą tarp įvairių vartojimo vietų. Kuo ilgesni atstumai, tuo didesnis neigiamas transporto priemonių taršos poveikis;
16. pakartoja raginimą taupiau naudoti vandenį, energiją, iškastinį kurą, trąšas ir fitosanitarinius produktus žemės ūkio gamybos sistemų srityje⁽⁴⁾;
17. pakartoja, kad jaunų žmonių, siekiančių užsiimti ūkininkavimu, trūkumas kelia grėsmę ekonominiam ir socialiniam kaimo vietovių tvarumui. Parama jaunesiems ūkininkams yra būtina sąlyga siekiant išsaugoti žemės ūkį visoje ES ir palaikyti kaimo bendruomenių gyvybingumą⁽⁵⁾;
18. pabrėžia, kad regioninės ir vietos teikimo grandinės padeda remti darnią maisto politiką, nes jose pirmenybė teikiama ypatingai kokybei, tradicijoms, ekonominiam ir kultūros paveldui. Daugelyje vietų ir regionų šiose grandinėse svarbus vaidmuo tenka amatininkų įmonėms, kurios yra užsienio rinkose sėkmę ir populiarumą užtikrinantis veiksnys;
19. pakartoja raginimą Europos lygmeniu įgyvendinti „baltymų planą“, kuriuo Europoje būtų remiamas baltyminių ir ankštinių augalų auginimas, kad būtų sumažinta priklausomybė nuo importuojamų sojos žaliavų, padidinta Europos gyvulių augintojų autonomija, susijusi su baltymais, sumažintas azoto trąšų naudojimas ir padidintas dirvožemio derlingumas⁽⁶⁾;
20. pabrėžia apdulkintojų svarbą ir ragina imtis priemonių, kuriomis būtų užtikrintas apdulkinančių vabzdžių išsaugojimas, pavyzdžiui, mažinti kenksmingų pesticidų naudojimą ir išsaugoti kultūrinių augalų įvairovę;
21. ragina Europos Komisiją stiprinti savo paramą gyvūnų gerovei ir aplinką tausojančiam ūkininkavimui bei gamybos būdams parengiant priemones, kuriomis būtų siekiama atgrasyti nuo nereikalingos mėšlo gamybos ir transporto teršalų; taip pat svarbu palankiais viešaisiais pirkimais ir kitomis atitinkamomis priemonėmis skatinti gyvūnų gerovei palankias sistemas. Apskritai reikia labiau remti gyvulių auginimo praktiką, kurią taikant naudojama mažiau antibiotikų, kartu atsižvelgiant į gyvūnų gerovę;
22. mano, kad ekologinis ūkininkavimas – tai priemonė, kuria dirvožemyje sulaikoma daugiau anglies dioksido, mažinamas drėkinimui reikalingas vandens kiekis ir ribojama cheminių produktų, pavyzdžiui, pesticidų, tarša dirvožemyje, ore ir vandenyje;
23. skatina vystyti alternatyvius maisto tinklus, įskaitant ūkininkų turgus, vietos maisto produktus, ekologiškus produktus ir sąžiningos prekybos produktus. Ūkininkų turgūs – tai bendruomenės valdomi turgūs, kurie yra svarbi socialinė susitikimų vieta, kurioje vietos gamintojai vartotojams sąžiningomis kainomis tiesiogiai siūlo sveikus ir kokybiškus maisto produktus ir užtikrina aplinką tausojančius būdus. Be to, jie saugo vietos bendruomenės maisto kultūrą ir padeda apsaugoti biologinę įvairovę;

⁽³⁾ Rezoliucija dėl tvaraus maisto, CDR 3306/2015.

⁽⁴⁾ Nuomonė savo iniciatyva „BŽŪP ateitis po 2013 m.“, CDR 127/2010.

⁽⁵⁾ Nuomonė savo iniciatyva „Parama jaunesiems Europos ūkininkams“, COR-2016-05034-00-00-AC-TRA.

⁽⁶⁾ Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl bendros žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos po 2013 m. reformos, CDR 65/2012.

Sveikos mitybos prieinamumas, ypač mažas pajamas gaunančioms šeimoms

24. pabrėžia, kad reikia priimti ilgalaikes sveikatos programas, kurios būtų sutelktos į nutukimą ir su maistu susijusias ligas, skatinant vietinių, šviežių ir sezoninių maisto produktų prieinamumą ir pasiekiamumą. Tokios programos gali būti ypač veiksmingos, jeigu bus taikomos viešosioms įstaigoms (pavyzdžiui, mokykloms ir ligoninėms) ir tose miestų vietovėse, kuriose nutukimas, kaimo turgų trūkumas ir ribotas šviežių maisto produktų prieinamumas kelia didelį susirūpinimą. Verta paminėti, kad tokiomis programomis suteikiama dvejopa galimybė ne tik skatinti vartotojus pakeisti savo elgseną ir rinktis maistingą ir sveiką maistą, bet ir skatinti vartotojus rinktis vietinius, šviežius ir sezoninius maisto produktus;

25. rekomenduoja mažinti didėjančią nutukimą skatinant ilgalaikes daugiapakopiu principu paremtas informavimo kampanijas, kuriomis siekiama skatinti vartotojus labiau rinktis augalinės kilmės maistą ir vartoti daug vaisių ir daržovių, mažinti pasaulyje suvartojamą mėsos, riebalų ir cukraus kiekį, taip pat skatinti pirkti vietoje ir (arba) regione pagamintus, šviežius ir sezoninius maisto produktus, kurie pagaminti darniais gamybos būdais. Ši priemonė itin svarbi, ypač tuose Europos miestuose, kurie susiduria su maisto stygiu. Kaip matyti, pavyzdžiui, iš didėjančio į maisto bankus ir socialines maitinimo įstaigas besikreipiančių žmonių skaičiaus, miestuose kartu vyrauja maisto stygius ir nutukimas (dviguba netinkamos mitybos našta);

26. palankiai vertina tas iniciatyvas ir aplinką, kurioje mažinama nereikalinga biurokratija, trukdanti gauti sveikų maisto produktų ir juos persikirstyti žmonėms, kuriems reikia pagalbos;

Standartizuotos apibrėžtys, metodika ir praktinės priemonės

27. primygtinai ragina priimti išsamią tvarių maisto sistemų apibrėžtį, į kurią būtų įtraukta žemės ūkio maisto produktų gamyba, maisto perdirbimas ir mityba. Tai – būdas apibrėžti, kaip bendra ir holistinė ES maisto politika „siekti pažangos“; turėtų būti prieinamos tinkamos priemonės, kad būtų užtikrintas veiksmingas politikos priemonių įgyvendinimas;

28. pabrėžia, kad reikia priimti standartizuotą duomenų apie maisto produktų, įskaitant maisto atliekas, poveikį aplinkai, rinkimo ir pranešimo metodiką, kad būtų užtikrinta galimybė palyginti skirtingų valstybių narių duomenis ir būtų skatinama su maisto produktais ar mityba susijusias ekologines ir socialines sąnaudas vertinti ekonominiu požiūriu;

29. pabrėžia, kad svarbu skatinti keitimąsi gerąja praktika ir dalytis duomenimis apie maisto poveikį aplinkai bei teikti skaidresnę ir prieinamesnę informaciją visai maisto grandinei, įskaitant vartotojus. Skatinant priimti tinkamas darnumą užtikrinančias priemones, svarbu taikyti gerąją praktiką ir gaires vietos administracijoms teikiant pakankamai informacijos, kad būtų įgyvendintos tokios programos;

30. pabrėžia, kad reikia didinti maisto produktų etikečių skaidrumą, įskaitant palyginamą informaciją apie maisto poveikį aplinkai. Reikėtų pripažinti, kad dabartinėse etiketėse nurodomos informacijos apie maisto medžiagų ir kalorijų turinį nepakanka norint išspręsti sudėtingą maisto ir sveikatos ryšio klausimą, ir kad dabartinėse etiketėse trūksta informacijos apie maisto produktų poveikį aplinkai. Nors daugelis vartotojų žino, kad jų pasirinkimai daro tam tikrą poveikį aplinkai, produkto etiketėje nepateikiama jokios informacijos, kuri padėtų vartotojams pasirinkti tausų vartojimą; Mano, kad ženklimas etiketėmis turi būti aiškus ir tinkamas, tačiau neturėtų būti pernelyg sudėtingas maisto gamintojams arba neturėtų užkrauti jiems pernelyg didelės naštos;

31. ragina Komisiją imtis veiksmų stiprinti priežiūrą ir kontrolę maisto produktų sektoriuje, nes šios priemonės padeda užtikrinti maisto produktų kokybę ir kovoti su nesąžininga konkurencija, taip pat didinti produktų patikimumą ir vartotojų pasitikėjimą;

„Žaliųjų“ viešųjų pirkimų gairės

32. pabrėžia, kad viešieji pirkimai, kurie sudaro maždaug 14 proc. ES BVP, yra patikima priemonė, kuria užtikrinamas darnesniais būdais pagamintų maisto produktų (vietinių ir ekologiškų) tiekimas sudarant viešojo sektoriaus maitinimo sutartis su mokyklų ir ligoninių valgyklomis. Šie pavyzdžiai gali sustiprinti konferencijos „Habitat III“ Naujojoje miestų darbotvarkėje išreikštą kaimo ir miesto ryšį;

33. ragina Europos Komisiją išaiškinti dabartinius savo viešųjų pirkimų taisyklių suvaržymus, kad būtų taikomi darnumo kriterijai. ES konkurencijos teisės aktais draudžiama viešųjų pirkimų sutartyse nurodyti teritorinius prioritetus (pavyzdžiui, vietiniams maisto produktams);

Daugiapakopio valdymo sąsaja su darnios ES maisto politikos koncepcija

34. pritaria vietinio maisto tarybų, kurios planuotų procesus, apimančius tokią veiklą, kaip gamintojų ir vartotojų sujungimo, maisto dykumų ir naujų regionų lygmens rinkų teritorijų nustatymo ir, svarbiausia, užtikrinimo, kad visuomenė turėtų įtakos formuojant politiką, priemones, sukūrimui vietos lygmeniu;

35. atkreipia dėmesį į tai, kad strateginis planavimas regiono ir vietos lygmenimis yra labai svarbus norint sumažinti bendrą maisto sistemos poveikį aplinkai. Gamybos požiūriu paslaugos (techninės, kreditų, žaliavų, išteklių) dažnai nėra taip pat prieinamos miesto ir miesto apylinkių gamintojams, palyginti su tomis kaimo vietovėmis;

36. pabrėžia, kad vietos ir regioninės valdžios institucijoms reikia suteikti įgaliojimus inicijuoti ir valdyti tikslines aplinkosaugos priemones ir leisti joms sudaryti teritorines sutartis, kurias bendrai pasirašo ūkininkai arba jų atstovai ⁽⁷⁾;

37. mano, kad principu „iš apačios į viršų“ grindžiamos maisto darnumo politikos klausimas visų pirma turėtų būti sprendžiamas vietos plėtros partnerystėmis ir vietos (regionų ir miestų) valdžios institucijų ⁽⁸⁾, taip pat laikantis Naujosios miestų darbotvarkės ⁽⁹⁾;

38. rekomenduoja remti daugiau miestų iniciatyvų, pavyzdžiui, Milano miesto maisto politikos paktą, kuris priimtas pasaulinėje parodoje „EXPO 2015“ tema „Pamaitinti planetą. Gyvybės energija“, kad būtų skatinamos sąžiningos, darnios ir atsparios maisto sistemos.

Briuselis, 2017 m. kovo 22 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽⁷⁾ Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl bendros žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos po 2013 m. reformos, CDR 65/2012.

⁽⁸⁾ Perspektyvinė nuomonė dėl vietinio maisto sistemų, CDR 341/2010 REV.

⁽⁹⁾ Naujoji miestų darbotvarkė. Konferencijos „Habitat III“ išvadų dokumentas.

Europos regionų komiteto nuomonė „Sveikatos priežiūros sistemų integravimas, bendradarbiavimas ir veiklos rezultatai“

(2017/C 272/05)

Pranešėja: Birgitta Saccrédeus (SE/EPP), Dalarnos leno tarybos narė

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Sveikata Europoje

1. pažymi, kad gera visų gyventojų sveikatos būklė yra svarbi visuomenės gerovei ir klestėjimui. Gera sveikata jau savaime yra vertybė, o sveiki gyventojai prisideda prie ekonominės plėtros (ir atvirkščiai);
2. atkreipia dėmesį į tai, kad ES piliečiai gyvena ilgiau ir sveikiau nei anksčiau. Vis dėlto Europos Sąjungoje tiek valstybėse narėse, tiek ir tarp jų pastebimi dideli skirtumai sveikatos srityje. Žvelgiant iš ilgalaikės perspektyvos vidutinė gyvenimo trukmė ES pailgėjo, tačiau vis dar yra didelių skirtumų šalyse, regionuose, savivaldybėse ir tarp jų. Taigi skirtumas tarp ES šalių, kuriose vidutinė gyvenimo trukmė yra didžiausia ir mažiausia, yra beveik devyni metai (83,3 ir 74,5 metų 2014 m. ⁽¹⁾). Pailgėjusią gyvenimo trukmę galima paaiškinti, be kitų dalykų, pasikeitusia gyvensena, geresniu švietimu ir geresnėmis galimybėmis gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas;
3. pastebi, kad sveikatos priežiūra ir socialinė rūpyba yra didelė ir svarbi socialinė sritis, kurioje dirba daug žmonių ir kuri daugeliui žmonių padeda užtikrinti geresnę, sveikesnę ir ilgesnę gyvenimą. Tačiau 28 ES valstybių narių sveikatos priežiūros sistemos skiriasi, jų turimi išteklių taip pat nevienodi;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad sveikata ir sveikatinimas užima svarbią vietą tarp kitų 2015 m. Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. patvirtintų visuotinių tikslų. Daugelis šių 17 tikslų taip pat yra susiję su sveikata, tačiau vienu jų (3 tikslas) aiškiai siekiama užtikrinti sveiką visų amžiaus grupių asmenų gyvenimą ir skatinti jų gerovę. Be to, sveikatinimas laikomas kertiniu akmeniu siekiant darnaus vystymosi tikslų. Šie tikslai taip pat dera su PSO Europos regiono 2012 m. priimtais tarpsektorinės sveikatos ir gerovės programos („Sveikata 2020“) tikslais;

ES kompetencija sveikatos srityje

5. konstatuoja, kad ES pastangų sveikatos srityje tikslas – remiantis Sutarties dėl ES veikimo 168 straipsniu pagerinti gyventojų sveikatą, ligų prevenciją ir užkirsti kelią sveikatai kylančioms grėsmėms. Šiuo tikslu, pavyzdžiui, pasitelkiamos ES sveikatos programos, struktūriniai ir investicijų fondai ir Bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa ir pagrindinių teisių apsauga. Iš tiesų, ES pagrindinių teisių chartijos 35 straipsnyje nustatyta, kad „kiekvienas turi teisę į profilaktinę sveikatos priežiūrą ir teisę į gydymą nacionalinių teisės aktų ir praktikos nustatyta tvarka. Apibrėžiant ir vykdant visą Sąjungos politiką ir veiklą, užtikrinamas aukštas žmonių sveikatos apsaugos lygis“;
6. atkreipia dėmesį į tai, kad visuomenės sveikatą apimančioje arba su tarpvalstybinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis susijusioje srityje ES suteikti tam tikri teisėkūros įgaliojimai, tačiau ji taip pat teikia rekomendacijas ir srityse, kuriose jos įgaliojimai riboti. Įgyvendinant Europos semestrą Europos Komisija teikia konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kurios tam tikrais atvejais gali būti susijusios su sveikatos sektoriumi;

⁽¹⁾ „Health at a Glance: Europe 2016“.

7. vis dėlto pabrėžia, kad iš esmės valstybės narės pačios priima sprendimus dėl sveikatos priežiūros, slaugos ir socialinių paslaugų organizavimo, finansavimo ir kūrimo. Daug valstybių narių yra nusprendusios pagrindinę atsakomybę už slaugos sektorių ir sveikatos priežiūrą perduoti vietos ir regionų valdžios institucijoms. Net ir nacionalinę sveikatos sistemą turinčiose valstybėse už socialines paslaugas ir socialinę paramą dažnai yra atsakingas vietos lygmuo;

Sveikatos padėtis ES

8. palankiai vertina 2016 m. birželio mėn. Komisijos pristatytą iniciatyvą „Sveikatos padėtis ES“. Ši iniciatyva skirta sutelkti tarptautines dalykines žinias siekiant pagerinti konkrečių šalių ir ES žinias sveikatos klausimais ir taip padėti valstybėms narėms priimti sprendimus ⁽²⁾;

9. atkreipia dėmesį į tai, kad EBPO ir Komisija 2016 m. lapkričio mėn. pateikė ataskaitą „Health at a Glance: Europe 2016“. Be statistinių duomenų, kurie rodo didelius skirtumus sveikatos, sveikatą lemiančių veiksnių, išlaidų sveikatai, įskaitant sveikatos priežiūros paslaugų poveikį, kokybę ir galimybę jomis naudotis, srityse, ataskaitoje pateikiami sveikatos sutrikimų poveikio darbo rinkai tyrimai ir nagrinėjama būtinybė išplėsti pirminę sveikatos priežiūrą;

10. pabrėžia, kaip svarbu, kad Komisija vietos ir regionų valdžios institucijas įtrauktų į tolesnį darbą ir surinktų jų nuomones dėl būsimos sveikatos sistemų plėtros, visų pirma todėl, kad sektinų pavyzdžių dažnai randama vietos ir regionų lygmeniu;

Keletas didelių iššūkių

11. konstatuoja, kad ES šalių sveikatos priežiūros sistemoms kyla keletas didelių iššūkių, kurie vienos valstybėse narėse yra ryškesni nei kitose:

- a) nevienoda sveikatos padėtis ir nelygios galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas. Tai skirtumai, kuriuos dažnai lemia socialinės ir ekonominės arba geografinės priežastys;
- b) naujas ligų profilis, pagal kurį lėtinės ligos sudaro labai didelę sveikatos priežiūros išlaidų dalį. PPO duomenimis, 86 proc. visų mirtinų atvejų Europos regione sukelia penkios dažniausiai pasitaikančios neužkrečiamos lėtinės ligos (diabetas, širdies ir kraujagyslių ligos, vėžys, lėtinės kvėpavimo takų ligos ir psichikos ligos), kuriomis paprastai susergama dėl nesveiko gyvenimo būdo (rūkymo, piktnaudžiavimo alkoholiu, blogų mitybos įpročių ir judėjimo stokos). Šie veiksniai sukelia ir vis dažniau pasitaikančias, su atsvariu ir nutukimu susijusias ligas, ypač vaikų bei jaunuolių atveju;
- c) senėjantys gyventojai, kurių didelę dalį sudaro viena ar keletu lėtinių ligų sergantys vyresnio amžiaus žmonės (keliomis ligomis vienu metu sergantys senjorai);
- d) užkrečiamos ligos ir išliekantis susirūpinimas pasaulinėmis pandemijomis. Didėjanti globalizacija reiškia, kad gali labiau išplisti įvairios grėsmės sveikatai;
- e) ypač daug pacientų suseraga dėl nepakankamos pacientų saugos, pavyzdžiui, dėl su sveikatos priežiūra susijusių infekcijų;
- f) viena nuolat augančių gyventojų sveikatos problemų – atsparumas antibiotikams, dėl kurio didėja keliomis ligomis vienu metu sergančiųjų skaičius ir mirštamumo rodikliai, kartu sveikatos sistemos patiria didelių išlaidų;
- g) sveikatos priežiūros ir slaugos sektoriuje trūksta specialistų – daugelis Europos regionų susiduria su problemomis parengti pakankamą skaičių kvalifikuotų asmenų, juos įdarbinti ir išsaugoti;

⁽²⁾ Šią dvejų metų trukmės iniciatyvą, kuri bus įgyvendinama bendradarbiaujant su EBPO, Europos sveikatos sistemų ir politikos observatorija ir valstybėmis narėmis, sudaro keturios dalys:

- „Health at a Glance: Europe 2016“ (2016 m. lapkričio mėn.) publikavimas;
- konkrečių šalių „sveikatos profiliai“, siekiant išnagrinėti atskirų ES valstybių narių ypatumus ir iššūkius (2017 m. lapkričio mėn.);
- abiejų pirmiau minėtų dalių analizė, kurioje pateikiama trumpa apžvalga ir rezultatai susiejami su platesnio masto ES darbotvarka, ypatingą dėmesį skiriant bendriems politiniams mokymosi vieniems iš kitų klausimams ir galimybėms (2017 m. lapkričio mėn.);
- galimybė savanoriškai keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, kurių gali paprašyti valstybės narės, siekdamos apsvarstyti konkrečius savo šalies padėties aspektus (nuo 2017 m. lapkričio mėn.).

- h) didesni piliečių lūkesčiai ir raginimai užtikrinti į pacientų poreikius orientuotą slaugą;
- i) sveikatos sistemoms daromas spaudimas mažinti sąnaudas ir tapti ekonomiškai efektyviomis, nes sveikatos sektoriaus išlaidos yra didelės ir toliau didės;
- j) naujos, su gerove susijusios technologijos gali padėti gerinti daugelio žmonių sveikatą – inovacijos sumažina išlaidas esant tam tikroms sveikatos problemoms, tačiau kartu išlaidos gali išaugti dėl naujų tam tikrų susirgimų ar tam tikros sveikatos būklės gydymo galimybių;
- k) auganti migracija, ypač daugeliu atveju sukrėtimus patyrusių pabėgėlių, be kitų dalykų, verčia didinti galimybes gauti tinkamą psichiatrinių, psichoterapinių ir psichosomatinį gydymą;
- l) aplinkos pokyčiai ir klimato kaita daro neigiamą poveikį sveikatai ir gerovei;
- m) psichinės ir fizinės ligos, kurias sukelia daug pastangų reikalaujanti profesinė veikla arba darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros nebuvimas;

Priemonės šiems iššūkiams atremti

12. mano, kad norint užtikrinti vienodas galimybes sveikatos srityje reikia visiems sudaryti galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas. Tinkamas ir perspektyvus sveikatos priežiūros finansavimas turi lemti reikšmės užtikrinant plataus masto, prieinamą ir aukštos kokybės sveikatos priežiūrą. Sveikatos sektoriuje reikia kovoti su neoficialiais mokėjimais ir kita korupcine veikla, nes tai daro neigiamą poveikį sveikatos priežiūros prieinamumui ir veiksmingumui;

13. konstatuoja, kad didžiausia ligų naštos dalis tenka lėtinėms ligoms, dėl kurių sveikatos sektorius ir kitos socialinės apsaugos sistemos patiria daugiausia išlaidų. Siekiant ilguoju laikotarpiu tvarių sveikatos sistemų, reikia jas reformuoti, kad jos būtų geriau pasirengusios lėtinių ligų atžvilgiu, tuo pat metu reikia sustabdyti nepagrįstą sąnaudų raidą. Daug lėtinių ligų galima išvengti pakeitus gyvenimo būdą, o imantis teisingų priemonių galima pavėlinti būklės pablogėjimą, kuris būdingas lėtinėms ligoms;

14. ypač norėtų atkreipti dėmesį į problemas psichikos ligų srityje. Psichikos sveikatai reikia teikti tokį pat prioritetą kaip ir fizinei sveikatai. Psichikos ligas dažnai galima sėkmingai gydyti ambulatoriškai. Paprastai psichikos sveikatos pagrindą sudaro geri socialiniai ryšiai su šeimos nariais, artimaisiais ir kitais žmonėmis, gera gyvenimo ir darbo aplinka ir priklausymo bei prasmingo gyvenimo jausmas;

15. mano, kad prevencijai ir sveikatingumo skatinimui reikia suteikti didesnę svarbą ir jie turi remtis žiniomis ir įrodymais. Reikia gerinti bendradarbiavimą sveikatos priežiūros ir slaugos srityse, siekiant visų pirma vyresnio amžiaus žmonėms ir neįgaliesiems sudaryti geresnes gyvenimo sąlygas. Šiuo požiūriu atrodo būtų naudinga integruoti sveikatos priežiūros ir slaugos paslaugas dėmesį sutelkiant į individualų vertinimą ir priežiūros tęstinumą. Kadangi gyvenimo būdas formuojasi jaunystėje, šeimai ir mokyklai turi tekti svarbų vaidmenį prevencijos srityje;

16. pritaria „Health at a Glance: Europe 2016“ pateiktai nuomonei, kad valstybės narės turi plėsti savo pirminę sveikatos priežiūrą, siekiant atsižvelgti į senėjančius gyventojus, sukurti geresnes slaugos grandines ir išvengti bereikalingo stacionaraus gydymo. Turėtų būti investuojama į ambulatorinę priežiūrą ir priežiūrą namuose, o itin specializuota stacionarijoji sveikatos priežiūra siekiant užtikrinti kokybę turėtų būti koncentruojama. Kad sumažėtų ligoninėms tenkanti našta, pirminės sveikatos priežiūros paslaugos turi būti teikiamos ne tik įprastomis darbo valandomis. Svarbu suformuoti daugiadalykinį požiūrį. Pirminės sveikatos priežiūros srities darbuotojai turėtų būti prevencijos ir sveikatingumo skatinimo specialistai, taip pat galintys dirbti su lėtinėmis ligomis sergančiais asmenimis;

17. atkreipia dėmesį į tai, kad ES valstybių narių socialinės apsaugos sistemos labai skiriasi. Pastebimi dideli skirtumai vertinant tai, kokio masto yra viešojo sektoriaus finansavimas ir kaip teikiamos socialinės paslaugos namų aplinkoje arba specialiose įstaigose. Norint užtikrinti vienodas galimybes sveikatos srityje visi turi turėti galimybę pagal poreikį gauti aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas. Reikia remti neformaliuosius slaugytojus. Šioje srityje gali būti svarus savanorių organizacijų indėlis;

18. ragina nacionalinės valdžios institucijas atkreipti dėmesį į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį pereinant nuo ligoninės sutelktos prie bendruomenės globos, suteikiant galimybę plėtoti kūrybišką profilaktinę veiklą, ankstyvosios intervencijos paslaugas ir ilgalaikės slaugos galimybes, o ne sutelkti dėmesį į reaktyviąją priežiūrą;

19. pritaria „Health at a Glance: Europe 2016“ išdėstytam požiūriui, kad reikia dėti daugiau pastangų darbingo amžiaus asmenų lėtinių ligų prevencijos srityje. Dėl lėtinių ligų sumažėja užimtumo lygis, našumas, anksčiau išeinama į pensiją, sumažėja pajamos ir pirma laiko mirštama. Atsižvelgiant į fizinius ir psichinius aspektus gera darbo aplinka yra labai svarbi siekiant sumažinti profesinių ligų ir sužalojimų skaičių, taip pat laikiną nedarbingumą bei bedarbystę dėl ligos. Dėl šios priežasties reikia labiau susieti sveikatos priežiūros ir darbo rinkos politiką ir įtraukti socialinius partnerius. Sveikatos priežiūros priemonės veikiau turėtų būti laikomos investicijomis, o ne išlaidomis;

20. pabrėžia, jog būtinos pastangos, kad neįgalieji galėtų dirbti jų asmenines aplinkybes atitinkantį darbą. Veiksminga reabilitacija yra svarbi, kad sergantieji ar sužeistieji galėtų greitai grįžti į darbą;

21. laikosi požiūrio, kad daugiau dėmesio reikia skirti pacientų dalyvavimo ir į pacientų poreikius orientuotos priežiūros klausimams⁽³⁾. Pacientai šiandien apskritai yra geriau informuoti, daugelis žmonių norėtų patys pasirinkti sveikatos priežiūros paslaugų teikėją ir pageidauja informacijos apie paslaugų prieinamumą ir kokybę. Todėl sveikatos priežiūros sistema turėtų remti žmones, kad jie galėtų rūpintis savo sveikata, t. y. sveikai gyventi, būdami gerai informuoti teisingai pasirinkti gydymą ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėją, pasirūpinti savimi ir išvengti medicininių komplikacijų;

22. kartu mano, jog būtų tikslinga, kad bendrai finansuojamos priežiūros paslaugos būtų teikiamos tik pagal poreikį, o ne pavienio žmogaus pageidavimą, nes kitaip kils pavojus, kad sveikatos priežiūros paslaugų ir gydymo bus prašoma pernelyg dažnai;

23. atkreipia dėmesį į tai, kad taip pat daugiau svarbos turi būti teikiama sveikatos priežiūros kokybei ir medicininiam rezultatams. Renkant didelius duomenų kiekius, užtikrinant skaidrumą ir atvirą palyginimą remiantis bendrais rodikliais galima paskatinti teigiamus pokyčius ir nustatyti investicijų į sveikatos sektorių veiksmingumą;

24. primygtinai ragina geriau planuoti ir koordinuoti sveikatos ir švietimo sritis sudarant geras tolesnio mokymosi galimybes ir siekiant užtikrinti, kad būtų gerai parengtų sveikatos priežiūros ir slaugos darbuotojų. Šiandien trūksta įvairių profesijų darbuotojų, be to, geografinis pasiskirstymas yra netolygus ir vyrauja įvairių profesinių grupių disbalansas. Be to, turėtų būti rengiama daugiau pirminės sveikatos priežiūros gydytojų⁽⁴⁾, taip pat svarbu išsaugoti kvalifikuotus darbuotojus. Kad galėtų įdarbinti ir išlaikyti darbuotojus, darbdaviai turi siūlyti malonią darbo aplinką ir geras darbo sąlygas. Tolesnei veiklos plėtrai darbdaviai turėtų sukurti daugialypės profesinės patirties grupes ir pakeisti užduotis siekiant sustiprinti slaugytojų ir kitų profesinių grupių vaidmenį; tikisi, kad Komisijos įsipareigojimai kuriant Europos solidarumo korpusą padės sudominti jaunimą darbu sveikatos priežiūros sektoriuje;

25. palankiai vertina medicinos technologijų plėtrą ir naujų vaistų pateikimą rinkai. Investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas yra labai svarbios sveikatos priežiūros sektoriaus plėtrai. Naudojant pagalbinus įrenginius ir plėtojant naujas technologijas galima padidinti ir slaugomų asmenų savarankiškumą;

26. mano, kad naujos skaitmeninės technologijos yra svarbiausia pagalbinė veiksmingesnės priežiūros priemonė, nes ji suteikia naujų prevencijos, atpažinimo, diagnozės, gydymo ir informavimo bei komunikacijos galimybių. Inovacijų diegimo tempas šioje srityje yra didelis. Nors esama pagrįstų priežasčių užtikrinti duomenų ir privatumo apsaugą, naujų informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis sveikatos priežiūros sektoriuje iki šiol buvo naudojama lėtai; atkreipia dėmesį į tai, kad duomenų apsaugos taisyklės turi būti parengtos taip, kad jos nemažintų sveikatos priežiūros veiksmingumo ir nekliudytų stebėsenai ir moksliniams tyrimams; be to, reikia užtikrinti privatumo apsaugą;

⁽³⁾ Konceptija, kuria remiantis pacientai ir jų artimieji dalyvauja priežiūros planavime ir įgyvendinime ir į pacientą atsižvelgiama ne tik kaip į sergantįjį.

⁽⁴⁾ „Health at a Glance: Europe 2016“.

27. patikslina, kad skaitmeninimas reiškia esminius darbo metodų ir sveikatos priežiūros organizavimo pokyčius. Įvairių profesinių grupių galių santykis pakis taip pat, kaip ir pacientų ir sveikatos priežiūros sektoriaus darbuotojų galių santykis. Elektroninės (e. sveikata) ir mobiliosios sveikatos priežiūros (m. sveikata) paslaugos gali suteikti piliečiams galimybę daryti didesnę poveikį savo sveikatai ir slaugai ir už tai prisiimti didesnę atsakomybę. Labiau save prižiūrėdami pacientai gali išvengti gydytojų vizitų, o tai padidina jų pasitenkinimą ir sumažina sveikatos priežiūros ir slaugos išlaidas. Didesnis skaitmeninimas taip pat gali prisidėti prie paslaugų gerinimo atokiose ir retai apgyvendintose vietovėse;

28. atkreipia dėmesį į svarbų naujų vaistų vaidmenį plėtojant sveikatos priežiūros sektorių. Nauji ir geresni diagnozės metodai leidžia taikyti personalizuotą gydymą ir skirti mažesnę šalutinį poveikį turinčius vaistus bei pasiekti geresnių gydymo rezultatų. Vis dėlto siekiant didesnio išlaidų veiksmingumo sveikatos sektoriuje reikia imtis veiksmų prieš aukštas vaistų kainas ir pernelyg dažną vaistų skyrimą; todėl remia pradėtą valstybių narių bendradarbiavimo iniciatyvą viešo pirkimo, kainodaros ir prieigos prie vaistų srityse;

29. ragina dėti daugiau pastangų siekiant pasinaudoti galimais ekonominiais ir kokybiniais pranašumais bendradarbiaujant didelių sąnaudų reikalaujančios ir (arba) labai specializuotos medicininės įrangos srityje;

30. mano, kad reikia ir toliau dėti pastangas, kurių daugelyje sričių buvo energingai imtasi pacientų saugai stiprinti. Reikia imtis kovos su atsparumu antibiotikams priemonių, pavyzdžiui, ribojant antibiotikų naudojimą, kuriant naujus antibiotikus ir taikant integruotą požiūrį tiek į žmonių, tiek ir į gyvūnų sveikatą, taip pat konkrečių priemonių, skirtų kovoti su infekcijomis, susijusiomis su sveikatos priežiūra. Kad apsauga nuo infekcijų būtų veiksminga, būtina užtikrinti, kad visi Europos gyventojai būtų optimaliai apsaugoti nuo ligų, kurių galima išvengti skiepijant;

31. mano, jog labai svarbu, kad valstybių narių sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų srityse būtų skiriama dėmesio daugeliui naujai atvykusių migrantų kylančioms grėsmėms ir būtų imtasi priemonių jų gydymo poreikiams patenkinti, pavyzdžiui, kalbant apie psichikos sveikatą;

32. pabrėžia pagrindinį vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį užtikrinant apsaugą nuo aplinkos keliamos rizikos veiksnių ir skatinant sveikatingumą. Vietos valdžios institucijoms dažnai tenka didelė atsakomybė už aplinkos apsaugą, oro kokybę, atliekų tvarkymą, miestų planavimą, viešąjį transportą, geriamąjį vandenį ir nuotekų šalinimą, poilsiui skirtus žaliuosius plotus, maisto saugą ir kt. Sveikatos ir socialinės paramos sritys gali prie to prisidėti, pavyzdžiui, naudojant saugius ir aplinką tausojančius produktus, užtikrinant gerai veikiančią atliekų tvarkymą ir mažinant energijos ir vandens suvartojimą;

Priemonės ES lygmeniu

33. palankiai vertina Europos bendradarbiavimą sveikatos priežiūros srityje išsaugant valstybių narių savarankiškumą formuojant, organizuojant ir finansuojant sveikatos sektorių. Nors iššūkiai vienodi, tačiau sprendimai dažnai skiriasi. ES turėtų remti valstybes nares ir jų vietos bei regionų valdžios institucijas gerinant gyventojų sveikatą ir plėtojant sveikatos priežiūrą. ES turi laikytis subsidiarumo principo ir atsižvelgti į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemų skirtumus;

34. laikosi nuomonės, kad kartu ES yra suinteresuota sveikatos gerinimu ir skirtumų sveikatos srityje mažinimu, nes tai yra ir ekonominių bei socialinių skirtumų mažinimo Europoje išankstinė sąlyga. ES savo darbe turi nuosekliau laikytis principo „sveikata visose politikos srityse“;

35. pabrėžia būtinybę tęsti ES sanglaudos politikos finansavimą po 2020 m. tokiose srityse kaip sveikatos priežiūros infrastruktūra, e. sveikata ir sveikatingumo skatinimo programos siekiant paspartinti regioninę plėtrą ir sumažinti socialinius ir ekonominius skirtumus. Reikėtų ištirti ES fondų finansuojamų projektų veiksmingumą atsižvelgiant į susijusių regionų visuomenės sveikatą ir ekonomikos vystymąsi⁽⁵⁾;

⁽⁵⁾ CDR 260/2010.

36. mano, kad plėtojant Europos sveikatos sistemas gali būti naudingas tarpvalstybinis bendradarbiavimas. Tam tikri ES teisėkūros įgaliojimai tarptautinės grėsmės sveikatai ir sveikatos priežiūros klausimais yra pagrįsti; beje, ES turėtų sutelkti dėmesį į valstybių narių rėmimą jų darbe ir kokybės gerinimo priemones. ES tai gali daryti, pavyzdžiui, teikdama rekomendacijas, inicijuodama ir finansuodama vystymosi projektus, skatindama bendradarbiavimą pasienio regionuose, žinių ir patirties mainus, skleisdama geros praktikos pavyzdžius ir metodus, aktyviau dalyvaudama su sveikatos sistemų veiksmingumo palyginimu ir vertinimu susijusiame darbe, pavyzdžiui, kartu su PSO ir EBPO. Šiuo požiūriu svarbu nušviesti įvairias sveikatos priežiūros paslaugų pasekmės pacientų (visuomenės) sveikatai;
37. šiuo požiūriu ragina Europos Komisiją sukurti į „Erasmus“ panašią programą sveikatos priežiūros specialistams;
38. mano, kad Sveikatos priežiūros sistemų veikimo vertinimo ekspertų grupės (HSPA) atrinktos prioritetinės sritys (kompleksinė rūpyba, galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir lygybė, pirminė sveikatos priežiūra, sveikatos priežiūros rezultatai/veiksmingumas, lėtinės ligos ir priežiūros kokybė) vienodai galioja subnacionaliniam lygmeniui, ir pareiškia esąs pasirengęs bendradarbiauti su grupe siekiant į pirmą vietą iškelti vietas ir regionų profesinę patirtį;
39. atsižvelgdamas į tai, prašo jam suteikti stebėtojo teises Sveikatos priežiūros sistemų veikimo ekspertų grupėje, kurią 2014 m. rugsėjo mėn. Tarybos siūlymu įkūrė Komisija ir valstybės narės;
40. pasisako už tai, kad ES, be kitų dalykų, skatintų lėtinių ligų prevenciją ir inovacijas bei šiuolaikinių IRT taikymą, Europos bendradarbiavimą vertinant gydymo metodus ir toliau prisidėtų prie pasaulinių pastangų kovoti su atsparumu antibiotikams; todėl palankiai vertina, pavyzdžiui, naują kovos su atsparumu antibiotikams veiksmų planą, kurį Komisija planuoja pateikti 2017 m.;
41. šiuo požiūriu primena valstybėms narėms apie jų įsipareigojimą iki 2017 m. vidurio parengti nacionalinius kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms veiksmų planus, „grindžiamus vienos sveikatos koncepcija ir suderintus su PSO pasaulinio veiksmų plano tikslais“, ir ragina sveikatos ministerijas rengiant ir įgyvendinant šiuos planus ištraukti vietas ir regionų valdžios institucijas;
42. pažymi, kad remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimais ir 2011 m. direktyva dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo buvo išplėstos Sąjungos piliečių galimybės gydytis kitoje valstybėje narėje. Tai naudinga pacientams, kuriems, pavyzdžiui, buvo nustatyta reta liga arba reikalingas kvalifikuotas gydymas, kurio jie negali gauti savo šalyje; todėl palankiai vertina Komisijos darbą, susijusį su Europos sveikatos paslaugų ir kompetencijos centrų valstybėse narėse informacijos tinklu, kurio tikslas – skatinti labai specializuotą sveikatos priežiūrą;
43. ragina ES, įgyvendinant savo iniciatyvą „Sveikatos padėtis ES“, pateikti veiksmingų ir aukštos kokybės sveikatos paslaugų pavyzdžius ir išnagrinėti, kokios sveikatos sistemos struktūros ypač padeda užtikrinti veiksmingą ir aukštos kokybės sveikatos priežiūrą; be to, reikėtų išnagrinėti ir tai, kaip aukštos kokybės sveikatos paslaugomis galima sumažinti naudojimąsi socialinėmis išmokomis. Šiuo požiūriu Regionų komitetas norėtų pabrėžti, kaip svarbu parodyti vietas ir regionų organizacinius modelius, kurie buvo veiksmingi.

2017 m. kovo 22 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė. Pažangiosios specializacijos strategijos (RIS3). Poveikis regionams ir tarpregioniniam bendradarbiavimui

(2017/C 272/06)

Pranešėjas: Mikel Irujo Amezaga (ES/EA), Navaros delegacijos Briuselyje vadovas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. primena, kad Taryba ir Europos Parlamentas pripažino, kad pažangiosios specializacijos strategijos (RIS3) gali būti veiksmingos priemonės, kurios padėtų spręsti visuomenės uždavinius, skatinti inovacijas, investicijas ir konkurencingumą, atsižvelgiant į socialinius, ekonominius ir teritorinius ypatumus;
2. pabrėžia, kad svarbu, jog Reglamentu (ES) Nr. 1303/2013 RIS3 iniciatyvos buvo nustatytos kaip *ex ante* sąlyga ir palankiai vertina tai, kad S3 rengimo sistema suteikia veiksmų laisvę taikyti regioninį požiūrį ir tokiu būdu atveria galimybę atsižvelgti į regionų sąlygas;
3. regionai prisijungė prie S3 todėl, kad tai tinkamas būdas užtikrinti veiksmingesnę ir rezultatyvesnę regioninę plėtrą. Regionai ketina toliau vykdyti šiuos veiksmus, paremtus subsidiarumu ir principu „iš apačios į viršų“. Jie nori išsaugoti regionų specializacijų pasirinkimo laisvę. Rengiant S3 ir toliau visų pirma turi būti ryžtingai siekiama spartinti regioninę plėtrą ir kurti darbo vietas vietos lygmeniu;
4. pabrėžia, kad pažangiosios specializacijos strategijos rengimui taikomi reikalavimai ir gairės turi atitikti subsidiarumo principą ir regionams suteikti pakankamą veiksmų laisvę siekiant atremti konkrečius iššūkius;

Pažangiosios specializacijos strategijų (RIS3) plėtojimas

5. primena, kad būtina užtikrinti visų valdymo lygmenų – nacionalinio, regionų, subregionų ir (arba) vietos, – turinčių kompetencijos ir vykdančių veiklą strategijos veiklos srityse, dalyvavimą, įskaitant atitinkamus vadinamosios „keturgubos spirales“⁽¹⁾ subjektus, pabrėžiant pramonės, švietimo ir mokslo tiriamųjų institucijų bei piliečių vaidmenis, nors tai, kokios konkrečios organizacijos dalyvaus, priklausys nuo padėties regione;
6. mano, kad RIS3 suteikia pridėtinę vertę regionų ir vietos valdžios institucijoms, nes generuoja tarpsektorinius ir tarpregioninius bendrus projektus ir investicijas, kurie yra ypač naudingi pramonės atnaujinimo požiūriu;
7. pabrėžia, kad plėtojant RIS3 turėtų dalyvauti visi suinteresuotieji subjektai, skatinant juos susivienyti laikantis bendros vizijos. Procesas turėtų skatinti daugiapakopį valdymą ir padėti kurti kūrybinį ir socialinį kapitalą tam tikroje teritorijoje;
8. mano, kad RIS3 kūrimo procesas ir nuolatinė peržiūra turėtų būti vykdomi laikantis interaktyvaus valdymo principų, kuriais grindžiamas vadinamasis verslo galimybių paieškos procesas, derinant procesus „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“, į kuriuos taip pat būtų deramai įtraukiami piliečiai, atstovaujami tinkamais laikomais kanalais;
9. atkreipia dėmesį, kad įpareigojimas užtikrinti dalyvaujimąjį procesą nustatytas Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 I priedo 4.3 punkte. Tačiau nepaisant to, daugeliu atvejų dalyvaujamasis procesas vis dar nepakankamas. Todėl ragina Komisiją skatinti atitinkamus nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens suinteresuotuosius subjektus užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinta ši teisės akto nuostata;

⁽¹⁾ Visų pirma, nacionalinės arba regionų valdymo institucijos ir suinteresuotieji subjektai, pavyzdžiui, universitetai ir kitos aukštojo mokslo įstaigos, pramonės atstovai ir socialiniai partneriai bei piliečiai galėtų dalyvauti verslo galimybių paieškos procese.

10. primena, kad norint plėtoti RIS3 taip pat rekomenduotinas politinis vadovavimas ir sutarimas, ir todėl rekomenduojama siekti aktyvaus visų arba daugumos atstovaujimų politinių jėgų, taip pat socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimo;

11. mano, kad plėtojant RIS3 neturėtų būti apsiribota tik mokslinių tyrimų, inovacijų ir įmonių vystymo klausimais. Pagal naują Europos įgūdžių darbotvarkę, šios strategijos taip pat turi spręsti visų piliečių, ypač jaunimo, darbuotojų ir bedarbių, naujų įgūdžių ugdymo, švietimo ir mokymo klausimus. Be to, mano, kad svarbu skatinti mokymo ir vystymosi programas, visų pirma regionuose, kurie šioje srityje turi nedaug patirties, atkreipiant dėmesį į sėkmės istorijas įvairiuose sektoriuose, kurios galėtų tapti pavyzdžiu kitiems regionams, ir ragina imtis priemonių, kurios palengvintų inovatyvių ir mažiau išsivysčiusių regionų bendradarbiavimą;

12. mano, kad regionų pažangiosios specializacijos pasirinkimas taip pat gali paskatinti sustiprinti tam tikrų sričių ES politiką. Pavyzdžiui, daugelis regionų pasirinko plėtoti pažangiąją specializaciją jūrų klausimais vadovaudamiesi daugelį sričių apimančiu ir tarpsektoriniu požiūriu. Šioje srityje Europos politika dar nepakankamai struktūruota, todėl riboja jų paramos pajėgumus ir veiksmingumą;

13. pabrėžia, kad pirmenybės teikimas sektoriams, kuriuose regionas turi lyginamąjį pranašumą, turėtų būti derinamas su Lisabonos strategijoje nustatytais kompleksiniais tikslais (jaunimo mokymas ir įsidarbinimo galimybės, lyčių lygybė, investicijos į aukštąjį mokslą ir mokslinius tyrimus, parama MVĮ inovacijoms visuose regionų ekonomikos sektoriuose, parama socialinėms ir ekologinėms inovacijoms ir kt.). Labai svarbu, kad Europos politika ir toliau būtų remiami šie pagrindiniai Lisabonos strategijos tikslai, kartu stiprinant S3 poziciją. Iš tikrųjų, nors šioje srityje daug pasiekta, visuose Europos regionuose dar reikia padaryti pažangą siekiant šių tikslų;

14. pabrėžia specializacijos ir inovacijų strategijų vaidmenį tvariam kaimo vietovių vystymuisi ir atkreipia dėmesį į mokymo, skirto nustatyti vietos bendruomenių potencialą ir vietos vertybes ir jais pasinaudoti, svarbą;

15. primena pasiūlymo dėl reglamento nuostatą, kad į RIS3 strategijas turi būti įtrauktas „stebėsenos mechanizmas“, kuris turėtų būti pajėgus fiksuoti ir stebėti pokyčius, susijusius su kiekvienu RIS3 numatytu prioritetu, taikant atitinkamus rezultatų rodiklius, ir turėtų skatinti keistis geriausios praktikos pavyzdžiais; pabrėžia, jog būtina dėmesį sutelkti į stebėseną ir vertinimą. Taigi turėtų būti sukurta bendra orientacinė ir lanksti sistema, pajėgi fiksuoti ir stebėti pokyčius, susijusius su kiekvienu RIS3 numatytu prioritetu, kuri padėtų regionams kurti jų padėtį ir poreikius atitinkančius stebėsenos mechanizmus ir rodiklius. Stebėsenos mechanizmas leidžia regionams nenutrūkstamai plėtoti savo strategijas remiantis faktiniais duomenimis. Jis iš esmės priklauso nuo atitinkamos RIS3 ypatumų, todėl jo apibrėžtis turėtų būti sudėtinė strategijos plėtojimo dalis. Atsižvelgdamas į tai mano, kad galėtų būti numatytas konkretus finansavimas iš kelių fondų, skirtas remti integruotą ir bendrai visų suinteresuotųjų subjektų taikomą įgyvendinimo metodiką, įskaitant analizes, stebėseną, vertinimus ir tolesnius veiksmus;

16. taip pat mano, kad RIS3 turėtų būti skirtos ne tik inovacijoms ir moksliniams tyrimams, o turėtų būti išplėtos, kad ateityje taptų išsamesnėmis regioninės plėtros strategijomis, apimančiomis ir kitus aspektus, pavyzdžiui, švietimą ar mokymą;

17. atkreipia dėmesį į dabartinę padėtį ir siūlo sukurti bendrą orientacinę stebėsenos sistemą, kuri būtų pavyzdys kiekvienam regionui kuriant savo stebėsenos sistemas, atitinkančias regionų ypatumus, ir sudarytų regionams galimybę naudotis savo pačių vertinimo ir stebėsenos priemonėmis;

18. pripažįsta S3 platformos pastangas teikti techninę paramą ir rengti priemones, nors bendra orientacinė sistema padidintų RIS3 įgyvendinimo ir stebėsenos nuoseklumą;

19. ragina S3 vertinti laipsniškai ir atsargiai, kadangi tai nauja politika, kurią sudėtinga parengti ir įgyvendinti ir kurios visapusiškas poveikis išryškės tik per keletą metų. Pirmasis sėkmės rodiklis ir toliau turi būti veiksmingas skirstymas pagal prioritetus ir vietos priemonių sutelkimas, o regionai turi aktyviai dalyvauti nustatant ir valdant vertinimo mechanizmus;

20. ragina Komisiją laiku paskelbti strategijų rengimo sąlygas, taikomas kitu programavimo laikotarpiu. „Gairių“ pristatymas prasidėjus programavimo laikotarpiui, kaip dabartinių *ex ante* sąlygų atveju, yra netinkamas įgyvendinančioms institucijoms;

21. rekomenduoja užtikrinti glaudų koordinavimą su regionų ERPF veiksmų programų stebėseną, nes jos atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant mokslinių tyrimų ir inovacijų strategiją, ir su suderintų regioninių kriterijų (visapusiškai atsižvelgiant į regionų ypatumus), kuriuos pagal Europos Komisiją⁽²⁾ galima skirstyti į „išteklių rodiklius“, „išdirbio rodiklius“ ir „rezultatų rodiklius“ (kiekybinius ir kokybinius), taikymu;

22. ypač pabrėžia aukštojo mokslo įstaigų, kitų švietimo įstaigų, mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijų ir pramonės sektorių, visų pirma mažų pradedančiųjų įmonių ir MVĮ potencialą rengiant ir įgyvendinant RIS3. Aukštojo mokslo įstaigos yra jungiamoji vadinamojo „žinių trikampio“ (mokslinių tyrimų, švietimo ir inovacijų) grandis ir gali ypač tinkamai prisidėti stiprinant regionų inovacijų gebėjimus; todėl regionų valdžia turėtų skatinti aukštojo mokslo įstaigas atlikti aktyvų vaidmenį RIS3 procese. Reikia siekti pusiausvyros tarp aukštojo mokslo įstaigų atvėrimo rinkos poreikiams ir neutralaus švietimo bei (fundamentaliųjų) mokslinių tyrimų, skirtų tolesnės ateities inovacijoms. Manome, kad siekiant šio tikslo svarbiausia, kad aukštojo mokslo įstaigos būtų prieinamos visiems, prisidėtų prie švietimo ir mokymo lygio kėlimo, nes tai būtina kūrybiškumo siekiančiai žinių visuomenei, ir atitiktų darbo rinkos, taip pat įmonių ir darbdavių poreikius;

23. rekomenduoja, kiek tai įmanoma, RIS3 strategijose numatyti sukurti lanksčias išorės organizacijas ir struktūras, kurių tikslas būtų padėti vyriausybėms, visų pirma turinčioms ribotų išteklių, plėtoti regioninius pajėgumus; mano, kad S3 platformos teikiama išorės parama ir vertinimai (tarpusavio vertinimai ir ekspertų vizitai) yra labai naudingi, tačiau jų nepakanka, ir mano, kad kiekviena vietos ir regionų valdžios institucija turi gebėti vystyti savo vidaus pajėgumus, įskaitant RIS3 įgyvendinimo, stebėsenos ir tolesnės veiklos mechanizmus;

24. pabrėžia, kad plėtojant ir įgyvendinant RIS3 taip pat turi būti užtikrintas deramas įdėtų pastangų ir gautos naudos santykis. Apskritai reikia išnaudoti visas galimybes užkirsti kelią su RIS3 susijusios naujos biurokratinės naštos atsiradimui;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad RIS3 turi būti galima pakankamai lanksčiai formuoti neapsiribojant atitinkamu struktūrinių fondų laikotarpiu. Jos negali kliudyti naujiems pokyčiams, pažangiam diversifikavimui ir, pavyzdžiui, perversmą darančioms inovacijoms regionuose. Visų pirma RIS3 negali riboti privataus verslo, pavyzdžiui, naujai įsteigtų įmonių, veiklos regionuose;

Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir kitų programų sąveika

26. atkreipia dėmesį į tai, kad pagrindinė priežastis, nulėmusi RIS3, yra daug platesnio užmojo, nei tikslas kuo veiksmingiau panaudoti struktūrinių fondų lėšas, jų tikslas – kurti regioninės inovacijų ir vystymosi politikos ir finansinių priemonių sąveiką siekiant išvengti dubliavimo;

27. primena, kad siekti Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) ir programos „Horizontas 2020“ sąveikos yra vienas iš 2014–2020 m. laikotarpio prioritetų. Tačiau sudėtingas reglamentavimas stabdo šį procesą. Turėtų būti siekiama sąveikos ir su kitomis Europos Sąjungos politikos sritimis bei intervencijos mechanizmais;

28. pabrėžia tokių veiksmų, kuriais, be kita ko, turi būti siekiama didinti paramą MVĮ, jų individualiems projektams ir bendriems veiksams, taip pat pradedančiosioms įmonėms, svarbą;

⁽²⁾ Pavyzdžiui, „Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo stebėsenos ir vertinimo gairių dokumentas“, Europos Komisija, 2014 m.

29. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina supaprastinti reglamentavimo sistemą ir sukurti veikiančius sąsajos taškus, kurie padėtų pagerinti sąveiką tarp skirtingų paramos sistemų. Savo ruožtu jose turėtų būti suprantamai ir aiškiai nurodyta, kaip ketinama pasiekti ir palengvinti sąveiką;

30. mano, kad svarbu skatinti gebėjimų stiprinimo programas, ypač regionuose, kuriuose trūksta patirties šioje srityje, atkreipiant dėmesį į sėkmingos veiklos atvejus sektorių lygmeniu, kurie galėtų tapti pavyzdžiu kitiems regionams;

31. atkreipia dėmesį į tai, kad svarbus sėkmės garantas kuriant sąveiką yra suinteresuotųjų subjektų komunikacijos ir bendradarbiavimo skatinimas; jiems yra žinomos paramos priemonės (struktūriniai fondai ir programa „Horizontas 2020“), tačiau ligšiolinė jų praktinė patirtis kitų suinteresuotųjų subjektų veiklos srityse yra menka; tai pasakytina tiek apie regionų, tiek ir apie Europos lygmenį; prašo Komisiją ir regionus remti ir skatinti šių grupių keitimąsi patirtimi;

32. primena, kad didelė dalis galimos sėkmės priklausys nuo to, ar bus sklandūs įvairių valdymo lygmenų – ES, nacionalinio, regionų ir, prireikus, vietos – santykiai, taip pat nuo veiksmų koordinavimo tarp valdymo institucijų ir nacionalinių kontaktinių centrų;

33. apgailestauja, kad nebaigtas Komisijos tiesiogiai valdomos pagalbos („Horizontas 2020“) ir netiesiogiai valdomos pagalbos (ESI fondai), kuriai taikomi valstybės pagalbos apribojimai, reguliavimo sistemos derinimas tebėra didelė kliūtis šių dviejų pagalbos formų sąveikai kurti. Ragina įgyvendinti rekomendacijas, pateiktas neseniai Europos Parlamento užsakymu atliktame tyrime šiuo klausimu ⁽³⁾;

Europos Komisijos iniciatyvų tobulinimas

34. dar kartą pripažįsta S3 platformos atliktą svarbų darbą, tačiau atkreipia dėmesį į didelę Europos Komisijos iniciatyvų įvairovę, kuri gali paskatinti sumaištį, žinių trūkumą ir nepakankamą veiksmų tarp regionų koordinavimą;

35. mano, kad reikia išnagrinėti sąveiką tarp įvairių priemonių, iniciatyvų, veiksmų ir paramos įstaigų, kaip antai Pažangiosios specializacijos platformos, Europos įmonių klasterių stebėjimo centro, Europos inovacijų asociacijų, Europos strateginio forumo, bazinių didelio poveikio technologijų iniciatyvų ir mokslinių tyrimų infrastruktūros ir daugelio kitų;

36. ragina Komisiją užtikrinti didesnę iniciatyvų aiškinimo ir įgyvendinimo nuoseklumą, visų pirma skiriant dėmesį mažiems arba mažiau administracinių pajėgumų turintiems regionams;

37. pageidauja paaiškinimo, kaip būtų galima tiksliai nustatyti temines sritis, kuriose Komisija galėtų parengti svarbias priemones, kad būtų galima Europos lygmeniu plėtoti visapusišką požiūrį į vertės grandinę konkrečiame sektoriuje, atsižvelgiant į sėkmės pavyzdžius pagrindinėse srityse, aktualiose didžiausiam galimam valstybių narių ir (arba) regionų skaičiui, kuriose daugiausia dėmesio ji turėtų skirti tinklų kūrimui, paramai ir valdymui remdamasi S3;

38. rekomenduoja ES paaiškinti pažangiosios specializacijos strategijų poveikį kitiems ES valdymo mechanizmomis ir susijusiems subjektams, pagerinti savo komunikaciją ir sukurti su RIS3 temomis susijusių ES iniciatyvų, priemonių ir projektų atlasą, sekant Europos Komisijos e. teisingumo portalo pavyzdžiu, kurio tikslas – palengvinti piliečių gyvenimą teikiant jiems informaciją įvairiomis kalbomis;

39. taip pat rekomenduoja stiprinti žinių bendriją, atsižvelgiant ir į EBPO, S3 platformos ir plačios akademinės bendruomenės darbą, siekiant parengti profesionalius RIS3 specialistus;

⁽³⁾ „Kuo labiau padidinti sinergiją tarp Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir kitų ES priemonių siekiant įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ tikslus“, Europos Parlamentas, Vidaus politikos generalinis direktoratas, 2016 m. birželio mėn., IP/B/REGI/IC/2015-131.

Regionų bendradarbiavimo skatinimas ir vertės grandinių kūrimas

40. pabrėžia, kad „kritinės masės“ teritoriniu lygmeniu sukūrimas yra labai svarbus aspektas ES ir jos pramonės konkurencingumui pasauliniu mastu; mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos – tai tinkama vieta kurti novatoriškas ekonomines sistemas užmezgant reikiamus ryšius tarp ES politikos, pramonės, mokslinių tyrimų centrų, aukštojo mokslo įstaigų ir piliečių;

41. atkreipia dėmesį, kad, atsižvelgiant į RIS3 nustatytus prioritetus, reikia plėtoti tarpregioninį bendradarbiavimą, kuris suteikia galimybę kurti vertės grandines visoje ES;

42. yra įsitikinęs, kad tarpregioninis bendradarbiavimas sukurs sąveiką tarp regionuose jau nustatytos ekonominės veiklos ir išteklių, o tai padės geriau išnaudoti regionų potencialą ir išvengti nereikalingo investicijų, kurioms panaudojamos struktūrinių fondų lėšos, dubliavimosi;

43. mano, kad itin svarbu turėti pakankamai informacijos ir koordinavimo pajėgumų. Idealus pasiekimas būtų nepriekaištinga nuosekli papildomumu pagrįsta sistema, kuri leistų pašalinti trūkumus, atsirandančius dėl dubliavimosi ir paprasčiausio imitavimo;

44. palankiai vertina įvairias Europos Komisijos iniciatyvas šioje srityje, pavyzdžiui, temines platformas, tačiau mano, kad šios iniciatyvos turėjo būti vykdomos nustatant aiškias finansines priemones ir tikslus, kad dalyviams nekiltų neaiškumų, būtų išvengta dubliavimosi su kitomis iniciatyvomis ar programomis, pavyzdžiui, žinių ir inovacijų bendrija (ŽIB), ERA-NET, COSME klasterių programa, programos „Interreg Europe“ projektais ir t. t.;

45. kritiškai vertina tai, kad taikant pagrindines finansines priemones neskiriama dėmesio mažiems projektams ir kad, nors pagal ESIF sutelktos didžiulės lėšos, jų vis dar nepakanka, kad MVĮ galėtų išspręsti rinkos nepakankamumo problemas ir turėtų daugiau galimybių gauti kreditą ir rizikos finansavimą. Labai dažnai mažesniems subjektams dalyvauti trukdo sudėtingos, daug laiko reikalaujančios procedūros, būtinos rengiant, vykdančias ir užbaigiant didelio masto projektą, ir žemas technologinio pasirengimo lygis (nesant apčiuopiamos investicijų grąžos);

46. pabrėžia Europos Komisijos teminių platformų plėtojimo svarbą ir ypač jų teikiamą galimybę skatinti regioninių subjektų bendradarbiavimą. Be to, pažymi, kad šios tarpregioninio bendradarbiavimo platformos tikrai yra labai svarbios įgyvendinimo, ekonominio augimo ir rinkos potencialo maksimizavimui, ypač pramonės vadovaujama inovacijų požiūriu; todėl mano, kad turėtų būti sudaryta galimybė įvairiems to norintiems regionams organizuoti pagal tam tikras specializacijas tarpregioniniu lygmeniu:

— toje pačioje šalyje,

— keleto pasienio regionų lygmeniu,

— atokiausiuose regionuose,

— tos pačios jūros pakrantės regionų arba kalnų regionų lygmeniu,

— europinio tinklo be teritorinio tęstinumo (pvz., kultūros ir kūrybos pramonė, su demografinėmis problemomis susijusios paslaugos arba „Vanguard“ iniciatyva) lygmeniu;

47. mano, kad RIS3 turėtų paskatinti regionus dirbti kartu siekiant plėtoti tarptautinį klasterių bendradarbiavimą pagal sektorius arba bendrus rinkos segmentus, kurie paremtų pastangas stiprinti pirmiau minėtas tarptautines vertės grandines. ES politikoje klasteriams galėtų būti skiriamas svarbus regiono ir už jo ribų esančius suinteresuotuosius subjektus siejancio tarpininko, taip pat paramos MVĮ verslui kanalo vaidmuo;

48. apgailestauja, kad nacionalinių ir regionų institucijų naudojimas galiojančia reglamentavimo sistema, taikoma tarpregioniniam ir tarpvalstybiniam Europos struktūrinių ir investicijų fondų naudojimui, yra nepatenkinamas. Tai pasakytina ir apie veiksmų, kurie vykdomi ne įgyvendinant programą, o atskirai, įgyvendinimą, kuris praktiškai beveik nevyksta;

49. pabrėžia, kad įvairūs tyrimai rodo esant svarbių kliūčių naudojantis Europos struktūriniais ir investicijų fondais tarpregioniniam ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui: trūksta išteklių arba administracinių gebėjimų, nėra geros praktikos pavyzdžių, neaišku, kaip reikia vykdyti bendradarbiavimą, nėra principų ir metodikos, aiškių tikslų, nevienodas politinės kompetencijos lygmuo, reguliavimo kliūtys, nėra šiai veiklai tinkamos finansinės programos;

50. todėl mano, kad dabartinė reguliavimo sistema varžo tarpregioninį bendradarbiavimą, o ne jį skatina. Šiuo tikslu ragina Europos Komisiją remti ERPF ir ESF vadovaujančių institucijų tinklų darbą teikiant konkrečią pagalbą, pavyzdžiui, keičiantis informacija ir šalinant netikrumą dėl numatytų priemonių priimtino konkretiais atvejais, ir susilaikyti nuo bet kokių ribojančių dabartinės reguliavimo sistemos aiškinimų. Vis dėlto pripažįsta, kad kai kurių didelių kliūčių iškyla ne dėl esamo nepakankamo reguliavimo, bet dėl administracinių pajėgumų trūkumo, politinių, administracinių ir mokslinių kompetencijų asimetrijos;

Nauja reguliavimo ir finansinė sistema

51. mano, kad į regionų S3 turėtų būti veiksmingai atsižvelgta visose ES politikos srityse, įskaitant bendros sanglaudos politikos, o ne tik ERPF įgyvendinimą;

52. laikosi nuomonės, kad gali būti labai sunku siekti kurti naują politiką pagal tą pačią reguliavimo ir finansinę sistemą, todėl mano, kad programoms reikėtų suteikti tam tikro lankstumo, kad jomis būtų galima lengvai skatinti naują politiką;

53. mano, kad siekiant plėtoti su RIS3 susijusių regionų bendradarbiavimą, jiems reikalinga paprasta priemonė, kurią taikant būtų galima atsižvelgti į realias tinklo sukūrimo, o ne tik į bendrų veiklos projektų sąnaudas;

54. nepitaria bet kokiems bandymams po 2020 m. sanglaudos politiką sugrąžinti valstybių narių kompetencijai, nes ši politika tebėra kertinis akmuo skatinant pažangiosios specializacijos strategijas visuose ES regionuose ir tai keltų pavojų teigiamiems pokyčiams, kurie vietos ir regionų lygmeniu jau daug kur vyksta dabartiniu finansavimo laikotarpiu;

55. todėl rekomenduoja:

- iš esmės reformuoti dabartinę reguliavimo sistemą iki 2014–2020 m. laikotarpio pabaigos, kad tai taptų postūmiu kurti Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir kitų programų sąveiką ir plėtoti tarpregioninį bendradarbiavimą. Šia reforma turi būti siekiama paprastesnio ir lankstesnio Europos struktūrinių ir investicijų fondų valdymo taikant supaprastintus pagrindimo metodus, pagrįstus, pavyzdžiui, tikslų įgyvendinimu, vieneto įkainių naudojimu ir kitomis priemonėmis, kurias pasitelkus galima veiksmingiau panaudoti fondų lėšas pažangiajai specializacijai,
- sustiprinti pagal S3 nustatytus tvaraus ir integracinio augimo bei darbo vietų kūrimo tikslus;
- parengti bendrą orientacinę, lanksčią sistemą rekomendacijos forma, kuri padėtų užpildyti spragas ir išspręsti koordinavimo trūkumo problemą, kuri šiuo metu pastebima RIS3 kūrimo, rengimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir tolesnės veiklos srityse. Tai turėtų būti subsidiarumo principu grindžiamas, lankstus, aktualus ir nuolat atnaujinamas dokumentas, kuriuo būtų paliekama vietos naujoms nišinėms specializacijoms, kurios tam tikru laiku dar neegzistavo,
- skubiai pasiūlyti tinkamas *ad hoc* finansavimo priemones, skirtas skatinti tarpregioninį bendradarbiavimą. Šios priemonės galėtų derinti įvairias finansavimo formas (įskaitant dotacijų ir paskolų derinimą, viešąjį ir privatųjį finansavimą įvairiais lygmenimis) ir novatoriškus lėšų panaudojimo būdus, kad būtų galima paremti tarpregioninio bendradarbiavimo tinklų bandomuosius projektus siekiant užtikrinti tarprias sąsajas su pramone ir rezultatus, turinčius poveikį rinkai,
- ateityje, įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, laikytis teritorinio požiūrio, kuris leistų susieti Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų politiką ir RIS3; tačiau kartu vertėtų nurodyti, kad programa „Horizontas 2020“ ir toliau turėtų būti grindžiama pažangumo principu,
- šiuo teritoriniu požiūriu turėtų būti atsižvelgta į sunkumus, su kuriais susiduria tam tikri regionai, pavyzdžiui, atokiausi regionai, siekdami tapti projektų partneriais, visų pirma dėl nutolimo nuo ekonominių ir technologinių centrų,

- reikėtų pasimokyti iš patirties, įgytos Regioninės plėtros GD įgyvendinant bandomuosius projektus mažiau išsivysčiusiuose regionuose, kad šie regionai būtų tinkamai remiami mažinant inovacijų atotrūkį ES,
  - reikėtų atlikti išsamų *ex-ante* teritorinio poveikio vertinimą dėl pažangiosios specializacijos strategijos įtraukimo į įvairias ES politikos sritis, pavyzdžiui, mokslinius tyrimus (9-oji bendroji programa), pramonės politiką ir būsimą sanglaudos politiką,
  - skubiai skirti išteklių programai „Interreg Europe“, kuri regionuose yra jau žinoma ir ateinančius kelerius metus bus tinkamiausia priemonė paramai RIS3 tinklų kūrimui užtikrinti,
  - įgyvendinamas J.-C. Junckerio planas turėtų skatinti kurti regionines platformas, kurios teiktų pagalbą kuriant ir finansuojant projektus, kad ateityje būtų galima ESIF lėšomis veiksmingai remti RIS3. Siekiant užtikrinti atsakingą projektų atranką projektų vertinimo dalyviai turi būti išsamiai informuojami apie būtiną paramą ir vietos bei regionų valdžios institucijoms rūpimus klausimus. Techninės pagalbos regioniniu lygmeniu pagal ESIF stiprinimas yra neginčytinas prioritetas,
  - Europos regionų komitetui dalyvauti aukšto lygio grupės dėl ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų poveikio didinimo veikloje;
56. rekomenduoja Europos Komisijai įsteigti darbo grupę, kurioje aktyviai dalyvautų Europos regionų komitetas ir kuri svarstytų visus aspektus, padėsiančius užtikrinti pirmiau nurodytas konkretesnes RIS3 *ex ante* sąlygas, tikslus ir priemones.

2017 m. kovo 22 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa 2015–2030 m. Informacija paremtas požiūris į nelaimių riziką visose ES politikos srityse“

(2017/C 272/07)

Pranešėjas:	Adam Banaszak (PL/ECR), Kujavijos Pamario vaivadijos asamblėjos pirmininko pavaduotojas
Pamatiniai dokumentai:	Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa 2015–2030 m. Informacija paremtas požiūris į nelaimių riziką visose ES politikos srityse“, SWD (2016) 205 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. palankiai vertina Komisijos tarnybų darbo dokumentą Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos 2015–2030 m., nes jame ypač pabrėžiamas vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo remiant valstybių narių pastangas mažinti nelaimių riziką;
2. pabrėžia, kad atsparumo nelaimėms užtikrinimas yra vienas pagrindinių tvaraus vystymosi aspektų; atsižvelgdamas į tai, ragina Europos Sąjungos institucijas dėti pastangas, kad šis principas taptų vienu pagrindinių ramsčių ateityje imantis veiksmų tvaraus vystymosi Europoje srityje ir į jį būtų atsižvelgta būsimuose Europos Sąjungos fonduose ir projektuose;
3. atkreipia dėmesį, kad pastarąjį dešimtmetį stichinių nelaimių skaičius ir dažnis labai išaugo. Nuo stichinių nelaimių kasmet pasaulyje žūsta dešimtys tūkstančių žmonių, o ES šalių patiriamos tiesioginės išlaidos siekia dešimtis milijardų eurų. Paprastai daugiau žmonių žūsta besivystančiose šalyse, o ekonominių nuostolių daugiau patiria išsivysčiusios ekonomikos šalys;
4. pritaria nacionalinių, regioninių ir vietos strategijų bei rizikos valdymo planų įgyvendinimo skatinimui, be kita ko, nustatant tikslus, rodiklius ir terminus, ir pabrėžia, kad reikia įvertinti esamus planus ir strategijas siekiant įtraukti Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos nuostatas; Pasienio regionams būtinas veiksmingas tokių strategijų įgyvendinimo arba bendrų tarpvalstybinių strategijų kūrimo koordinavimas ir jį reikėtų skatinti;
5. pabrėžia, kad kur kas ekonomiškai *efektyviau* pastatyti nelaimėms atsparią infrastruktūrą nei rekonstruoti nesaugius statinius. UNISDR skaičiavimais, sąnaudų ir ekonominės naudos santykis yra 1:4.
6. pripažįsta, jog itin svarbu pasiekti 2020 m. prioritetinius tikslus, nustatytus DVT (11b str.)⁽¹⁾ ir Sendajaus programoje, kad iš esmės padaugėtų miestų ir gyvenviečių, kurios rengtų ir įgyvendintų *integruotą* politiką ir planus siekiant integracijos, efektyvaus išteklių naudojimo, klimato kaitos poveikio švelninimo ir prisitaikymo prie jos, atsparumo nelaimėms, ir pagal Sendajaus programą plėtoti bei įgyvendinti holistinį nelaimių rizikos valdymą visais lygmenimis;
7. pabrėžia, kad visi ES projektai, susiję su naujos infrastruktūros kūrimu (*įgyvendinami* iš regioninės politikos fondų ar Europos strateginių investicijų fondo), turėtų būti atsparūs nelaimėms; ragina šį principą aiškiai paminėti taisyklėse dėl šių fondų lėšų naudojimo;

⁽¹⁾ Darnaus vystymosi tikslai.

8. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina skirti deramus finansinius išteklius stichinių nelaimių rizikos mažinimui vietos, regionų ir nacionaliniu lygmeniu. Civilinės saugos funkcijos dažnai būna perduodamos vietos ir regionų valdžiai neskiriant pakankamai lėšų poreikiams patenkinti. Vietos ir regionų valdžios institucijoms reikia pakankamų išteklių ir įgaliojimų sprendimams priimti. Taip pat reikia skirti pakankami lėšų programoms, kuriomis remiamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas nelaimių rizikos mažinimo ir krizių valdymo srityje;

9. tvirtai remia 2016 m. lapkričio 30 d. Komisijos pasiūlymą (COM(2016) 778), kuris leistų rodyti didesnę ES solidarumą reaguojant į dideles ar regionines stichines nelaimes; ragina peržiūrėti Komisijos pasiūlyme nurodomą „didelės ar regioninės stichinės nelaimės“ apibrėžtį, nustatytą Tarybos reglamente (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiančiame Europos Sąjungos solidarumo fondą; pažymi, kad didelių nelaimių apibrėžtyje nurodytos ribos – kai padaryta žala vertinama daugiau kaip 3 mlrd. EUR arba daugiau kaip 0,6 % atitinkamos valstybės BNP – yra per aukštos ir kelia kliūčių, visų pirma mažesniems ir mažiau išsivysčiusiems regionams, kuriems dažniausiai reikia finansinės paramos;

10. pabrėžia, kad esminį vaidmenį valdant stichines nelaimes ir su jomis susijusią riziką atlieka vietos ir regionų valdžios institucijos, tai pat atkreipia dėmesį į vietos ir regioninių platformų teisėtumą, vaidmenį ir reikšmę mažinant stichinių nelaimių riziką;

11. pažymi, kad siekiant optimalaus rizikos valdymo labai svarbus nacionalinių savivaldos subjektų bendradarbiavimas su privačiais subjektais, įskaitant draudimo bendroves;

12. taip pat primena, kad dėl tam tikrų regionų, įskaitant atokiausius regionus, geostatinės padėties jie yra Europos subjektai, kuriems labiausiai reikalinga skubi pagalba už ES ribų ir rizikos prevencijos priemonės;

13. nelaimės nepaiso nei regionų, nei šalių sienų, todėl būtina parengti protokolą dėl koordinuotų veiksmų ištikus nelaimėms, nuo kurių nukentčia dvi arba daugiau valstybių. Labai svarbu koordinuoti veiksmus, ypač tais atvejais, kai nuo nelaimių nukentčia ir trečiosios šalys;

14. pripažįsta, kad stichinių nelaimių problematika neatsiejama nuo veiksmų, kurių imamasi sprendžiant klimato kaitos klausimus, tad šios temos turėtų būti nagrinėjamos kartu; Siūlo naujam Merų paktui dėl klimato ir energetikos aktyviau veikti šioje srityje ir toliau remia prisitaikymo prie klimato kaitos priemones, kurios taip pat didina atsparumą vietos lygmeniu; pakartoja, kad toliau remia paktą ir Jungtinių Tautų Nelaimių rizikos mažinimo biuro kampaniją „Kurkime atsparius miestus“. Siekiant padėti atkreipti miestų ir regionų dėmesį į Miestų atsparumo užtikrinimo kampaniją, siūlo paskirti Atsparių miestų ambasadorius, kuriuos remtų RK.

15. pritaria 2016 m. lapkričio mėn. paskelbtame Europos Komisijos komunikate COM(2016) 739 nurodytai būtinybei atsižvelgti į stichinių nelaimių pavojaus mažinimą, tačiau apgailestauja, kad dokumente nepabrėžiama, jog atsparumas nelaimėms yra vienas svarbiausių darnaus Europos Sąjungos vystymosi veiksmų ⁽²⁾;

Nelaimių rizikos supratimas

16. pabrėžia moralinę pareigą užtikrinti, kad ES projektais nebūtų keliamas pavojus žmonių gyvybėms finansuojant infrastruktūrą, kuri gali pasirodyti esanti neatspari nelaimėms; taip pat pabrėžia, kad finansiškai naudingiau kurti nelaimėms atsparią infrastruktūrą nei modernizuoti infrastruktūrą, kuri neatitinka saugos standartų;

17. palankiai vertina neseniai įvykdytą ES solidarumo fondo – ES finansinės priemonės, skirtos teikti pagalbą įvykus didelei nelaimei, ir pagrindinės ES priemonės reaguojant į gamtines nelaimes – reformą; pabrėžia Europos Sąjungos solidarumo fondo svarbą, nes ši priemonė skirta reaguoti į dideles stichines nelaimes ir parodyti solidarumą nelaimės ištiktiems Europos regionams; palankiai vertina tai, kad pagal RK rekomendaciją fondas gali būti panaudotas atsparumui nelaimėms pažeistuose pastatuose atkurti. Nors ir palankiai vertina jo naudojimo termino pratęsimą, tačiau pabrėžia, kad 2 metų laikotarpis geriau užtikrintų veiksmingą fondo panaudojimą ⁽³⁾; be to, mano, kad taikant finansinės paramos mechanizmą reikėtų nustatyti žemesnes ribas, kurios suteiktų galimybę šiuo mechanizmu pasinaudoti regionų ir vietos valdžios institucijoms;

⁽²⁾ Komisijos komunikatas „Tolesni tvarios Europos ateities užtikrinimo žingsniai. Europos veiksmai siekiant tvarumo“ (COM (2016) 739).

⁽³⁾ CDR6402-2013_00_00_TRA_AC.

18. vykdamt vystomąjį bendradarbiavimą būtina užtikrinti informavimo veiklą, kad būtų žinoma, jog už pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir reagavimą į jas yra atsakingos valdžios institucijos ir gyventojai;
19. pritaria Europos Komisijos veiksmų plane išdėstytam horizontaliam požiūriui, kuris atveria galimybes perkelti Sendajaus programos tikslus į kitas ES politikos sritis ir tokiu būdu sumažinti atotrūkį tarp pasaulinės Sendajaus programos ir ES civilinės saugos mechanizmo;
20. atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisijos veiksmų plane atsižvelgiama į visų ES politikos strategijų ir praktikos indėlių, o ne tik civilinės saugos politiką, siekiant įgyvendinti prioritetus, dėl kurių susitarta per trečiąją pasaulinę JT konferenciją dėl nelaimių rizikos mažinimo;
21. pripažįsta, kad nuostata dėl aktyvaus, o ne reaktyvaus nelaimių rizikos valdymo politikos parengimo yra grindžiama penkerių metų veiksmų planų sukūrimu. Šiais planais turi būti siekiama įtraukti visą visuomenę, plėsti žinias ir didinti informuotumą apie pavojus, su rizika susijusias investicijas, pasirengimą stichinėms nelaimėms ir atsparumą joms, kartu stiprinti ES prioritetus konkurencingumo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse ir skatinti nuoseklų ir darnų vystymąsi; skatinti naudotis informacinėmis ryšių technologijomis, informacinėmis ir ryšių technologijomis ir automatinėmis ankstyvojo perspėjimo sistemomis, pagrįstomis ankstyvu nustatymu, skubiu pranešimu ir aktyviais intervencijos protokolais;
22. laikosi nuomonės, kad pagal planą remiami ir įgyvendinami projektai padės sukurti nelaimių rizikos mažinimo ir su klimato kaita susijusių strategijų sinergiją ir sustiprinti miestų pajėgumus mažinti stichinių nelaimių riziką;
23. rekomenduoja rengiant veiksmų planus atsižvelgti į kitus 2015 ir 2016 m. sudarytus tarptautinius susitarimus ir įgyvendintus procesus, įskaitant Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., Adis Abebos vystymosi finansavimo veiksmų planą, taip pat Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos, Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimą humanitariniais klausimais ir Naują miestų darbotvarkę;
24. pabrėžia, kad labai svarbų vaidmenį atlieka bendradarbiavimas su privačiuoju sektoriumi renkant ir perduodant duomenis apie nuostolius ir žalą, taip pat stiprinant ryšius tarp nelaimių rizikos valdymo, prisitaikymo prie klimato kaitos ir biologinės įvairovės strategijų;
25. pabrėžia, kad visomis ES finansinėmis priemonėmis svarbu skatinti investicijas į atsparumą, remti išankstinio perspėjimo sistemas, atsarginių technologijų, kuriomis užtikrinamas civilinės saugos ir pranešimų visuomenei sistemų ryšys, tobulinimą ir „geresnio atstatymo“ po stichinių nelaimių principą;

Vietos ir regionų valdžios institucijos – pagrindinės partnerės mažinant nelaimių riziką

26. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka institucinė ir politinė atsakomybė saugoti savo piliečius ir joms pirmosioms tenka reaguoti krizių atvejais: teikti pagrindines paslaugas ir stebėti bei valdyti padėtį nelaimių atveju. Jos yra atsakingos už prevenciją, skubų reagavimą ir gelbėjimo operacijas, o svarbiausia – labai gerai pažįsta savo vietas ir bendruomenes; vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat yra atsakingos už vėlesnius atstatymo darbus;
27. atkreipia dėmesį, kad vietos ir regionų valdžios institucijos dažnai rodė didžiulį įsipareigojimą mažinti nelaimių riziką, pavyzdžiui, dalyvaudamos rengiant rizikos vertinimo ir rizikos valdymo planus, kaip pabrėžta RK nuomonėje dėl ES civilinės saugos mechanizmo ⁽⁴⁾;
28. pabrėžia, kad siekiant užtikrinti nelaimių rizikos prevenciją labai svarbu plėtoti tarpregioninį bendradarbiavimą, visų pirma civilinės saugos politikos srityje; mano, kad Komisija, užtikrindama geresnį regionų veiksmų koordinavimą, galėtų padėti dar labiau padidinti bendradarbiavimo veiksmingumą ir naudą nustatydamas standartus, taikomus modeliams ir technologijoms, kuriais šie miestai ir regionai naudojami, kad pagerintų reagavimą į tarpvalstybinio masto ekstremaliąsias situacijas arba padidintų administracinių vienetų pajėgumus;

⁽⁴⁾ CDR740-2012_FIN_AC.

29. pažymi, kad kita pageidautina bendradarbiavimo šiuo klausimu sritis būtų viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės nelaimių rizikos mažinimo srityje plėtojimas ir veiksmai, kuriais siekiama skatinti privatųjį sektorių suprasti pavojus vietoje, tapti suinteresuotuoju subjektu ir prisidėti kuriant būsimą nelaimių rizikos mažinimo politiką, pavyzdžiui, išplėsti draudimo paslaugų pasiūlą; pakartoja savo susirūpinimą, kad dėl didėjančios rizikos kai kuriose teritorijose draudimas gali tapti neprieinamas arba neįperkamas ir valdžios institucijos gali patirti milžiniškų finansinių išlaidų. pabrėžia, kad reikėtų apsvarstyti rizikos sutelkimo klausimą, ir ragina išnagrinėti galimybę nustatyti privalomo draudimo nuo stichinių nelaimių sistemą⁽⁵⁾;

30. laikosi nuomonės, kad teikiant informaciją apie nelaimes yra teisėta visapusiškai naudotis mobiliojo ryšio technologijomis, internetu ir socialiniais tinklais, kurių vaidmuo nuolat auga, visų pirma tobulinant pažangiojo mobiliuoju telefonu skambinančio asmens buvimo vietos nustatymo technologiją (Advanced Mobile Location, AML), kuri leidžia iškart nustatyti Europos pagalbos telefono numeriu 112 skambinančiojo buvimo vietą; taip pat svarbu naudotis šiomis technologijomis vykdant nelaimių prevencijos ir mokymo kampanijas;

31. ragina parengti veiksmingą informavimo nelaimių atvejais politiką, kuri galėtų padėti išvengti žalos panašių ar tokių pačių nelaimių pasikartojimo atveju; be to, mano, kad būtina užtikrinti apsaugą ir materialinę bei psichologinę pagalbą nuo nelaimių nukentėjusiems asmenims, jų šeimos nariams, reagavimo pajėgoms ir kitiems susijusiems asmenims;

32. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms reikia žinių, priemonių, pajėgumų ir išteklių savo pareigoms vykdyti, kaip nurodyta RK nuomonėje „Laikotarpio po 2015 m. Hiogo veiksmų programa“. Be to, atkreipia dėmesį į tai, kad, nors vietos valdžios institucijos yra atsakingos už įvairius ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, investicijos siekiant padidinti jų atsparumą stichinėms nelaimėms yra mažai matomos, dažnai į jas numojama ranka arba neskubama jų vykdyti⁽⁶⁾;

33. ragina imtis veiksmų siekiant didinti visuomenės informuotumą, be kita ko, vykdant nelaimių rizikos valdymo mokslinius tyrimus. Rekomenduojama rizikos zonų gyventojus informuoti apie būtinybę solidarizuotis su vietoviu, kuriose gali įvykti nelaimės, gyventojais. Šiuo metu visuomenė nelabai supranta, kaip ši rizika gali didėti;

34. pabrėžia, jog svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų ne tik reikalingų žinių, priemonių, pajėgumų ir išteklių savo išpareigojimams vykdyti, kaip nurodyta RK nuomonėje „Laikotarpio po 2015 m. Hiogo veiksmų programa“, bet ir kurtų meteorologinių stebėjimų stočių tinklus. Šie tinklai turi sudaryti galimybes stebėti tiek tuos kintamuosius, kuriais remiantis galima tiksliai įvertinti klimato kaitą, tiek tuos, kuriais remiantis galima stebėti ir iš anksto perspėti apie nelaimes;

Nauja prioritėtinė kryptis – deramas es atsakas į vis dažnesnes stichines nelaimes

35. tvirtai remia Europos Komisijos pasiūlymą (COM(2016) 778 final) nustatyti naują prioritėtinę kryptį, pagal kurią iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) prioritėtine tvarka būtų finansuojama iki 100 % veiksmų numatant dideles ar regionines stichines nelaimes, užkertant joms kelią, jas planuojant, reaguojant į jas ir vykdant atkūrimą po nelaimių;

36. pritaria pasiūlymams dėl išlaidų tinkamumo finansuoti skaičiavimo nuo tos dienos, kurią įvyko stichinė nelaimė, net jei nelaimė įvyko prieš reglamento įsigaliojimą.

Subsidiarumas ir proporcingumas

37. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus; pabrėžia, kad nelaimės nepaiso sienų, todėl atsparumas nelaimėms yra sritis, kurioje reikalingi suderinti veiksmai. Civilinė sauga yra veiklos sritis, kurioje ES remia, koordinuoja ar papildo valstybių narių veiksmus (SESV 6 str.). Atsižvelgiant į SESV 196 str., ES gali imtis veiksmų nederindama valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų.

2017 m. kovo 23 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ Daugiau informacijos apie draudimo vaidmenį atkuriant veiklą po nelaimių pateikiama RK nuomonėje COR-2014-02646.

⁽⁶⁾ COR-2014-02646-00-01-AC-TRA.

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

122-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2017 M. KOVO 22–23 D.

Europos regionų komiteto nuomonė. Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl Pastangų pasidalijimo reglamento ir LULUCF reglamento

(2017/C 272/08)

Pranešėjas: Juri Gotmans (EE/PES), Hanjos savivaldybės meras**Pamatiniai dokumentai:** Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo, kuriant atsparią energetikos sąjungą ir siekiant vykdyti įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įpareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį ir iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo stebėsenos bei ataskaitų ir kitos su klimato kaita susijusios nacionalinio bei Sąjungos lygmens informacijos teikimo mechanizmo,

COM(2016) 482 final

ir

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir šalinamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo į 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo stebėsenos bei ataskaitų ir kitos su klimato kaita susijusios informacijos teikimo mechanizmo,

COM(2016) 479 final

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. **pritaria** Europos Komisijos pasiūlymams dėl privalomo metinio išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo valstybėse narėse 2021–2030 m. laikotarpiu sektoriuose, kuriems netaikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS) [COM(2016) 482 final] ir dėl vykdančios žemės naudojimo, naudojimo keitimo ir miškininkystės veiklą išmetamo ir pašalinamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio (LULUCF) įtraukimo į 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją ([COM(2016) 479 final]);

2. **mano, jog svarbu išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, iki 2030 m. sumažinti** tiek, kad iki 2050 m. būtų galima pasiekti ilgalaikį išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo 95 proc. tikslą;

3. **mano**, kad, siekiant vykdyti įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą labai pažangu ir ekonomiškai efektyvu CO₂ teršalų, išmetamų ir šalinamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, šalinimo potencialą bei išlygų įtraukti į ES klimato politiką;

4. **mano, jog labai svarbu** pripažinti vietos ir regionų valdžios institucijas, suteikti joms svarbų vaidmenį įgyvendinant naujos klimato politikos priemones ir vadovaujantis daugiapakopio valdymo principais aktyviau ir visapusiškiau įtraukti jas į ES energetikos ir klimato politikos įgyvendinimą;
5. **pabrėžia** miestams ir regionams tenkanti vaidmenį ir atsakomybę renkanti ir kaupianti duomenis, reikalingus rengti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) apskaitos ataskaitas sektoriuose, kuriems taikomas LULUCF reglamentas ir Pastangų pasidalijimo reglamentas; **rekomenduoja** valstybėms narėms ir Komisijai nuosekliai remti vietos ir regionų valdžios institucijas stiprinant jų pajėgumus, susijusius su jų pagrindinių funkcijų atlikimu rengiant ir planuojant vietos plėtrą energetikos, ekonomikos, transporto, atliekų tvarkymo, žemės naudojimo ir kitose srityse;
6. **mano**, kad lankstumo priemonės atspindi rinkos principus ir žemės naudojimo praktiką, kartu leidžia siekti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimo tikslų, nustatytų klimato apsaugos priemonėse (tačiau reikalingi susiję pakeitimai), siekiant išvengti plataus užmojo ES klimato politikos siekų sumažinimo ir prekybos kvotomis infliacijos. Šiuo tikslu būtų galima apskaičiuoti faktinį išmetamųjų teršalų kiekį arba jų linijinio mažinimo tendenciją 2020 m., sumažinant kvotų perviršio perkėlimą iš ATLPS sektorių į sektorius, kuriems netaikoma ATLPS, ir nustatant platesnio užmojo tikslus, taip pat ir mažą BVP turinčioms šalims;
7. **ragina** kas penkerius metus atlikti tarpines atitikties patikras, kaip veiksmingą priemonę – pasitelkiant reguliariesnę stebėseną – siekiant užtikrinti išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus;
8. **mano**, kad atsižvelgiant į tai, kad nėra konkrečių išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslų sektoriams, kuriems taikomas Pastangų pasidalijimo reglamentas, reikėtų nustatyti programavimo nuostatas, kad ES, valstybių narių, regionų ir vietos valdžios institucijų lygmeniu būtų galima rengti strategijas ir priemones siekiant užtikrinti šių sektorių perėjimą prie išmetamo CO₂ kiekio mažinimui skirtų priemonių. Būtina parengti ir konkretiems sektoriams skirtus tikslus siekiant užtikrinti, kad sektoriai, kuriems taikomas Pastangų pasidalijimo reglamentas, atitiktų Reglamente siūlomus pasaulinius išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus, be to, atitikties patikras būtina papildyti metiniais patikrinimais ir finansinėmis ataskaitomis;
9. **pabrėžia, kad būtina** visapusiškai ir su platesniu užmoju išnaudoti galimybes, susijusias su teisiniais reikalavimais, taikomais konkrečiam sektoriui skirtoms priemonėms sektoriuose, kuriuose kyla išmetamųjų teršalų kiekio didėjimo pavojus (pavyzdžiui, lengvųjų automobilių ir lengvųjų krovininių automobilių efektyvumas transporto sektoriuje);
10. **ragina** Europos Komisiją holistiškai vertinti LULUCF indėlį, pripažįstant, kad šis sektorius, ypač miškai, turi potencialą įnešti teigiamą indėlį į klimato kaitos švelninimą per sekvestraciją, kaupimą ir išmetamo CO₂ keitimą.

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo, kuriant atsparią energetikos sąjungą ir siekiant vykdyti įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įpareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį ir iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo stebėsenos bei ataskaitų ir kitos su klimato kaita susijusios nacionalinio bei Sąjungos lygmens informacijos teikimo mechanizmo,

COM(2016) 482 final

1 pakeitimas

5 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<i>tokiam perėjimui prie švarios energetikos reikės, kad keistųsi investicijų kryptys ir kad visose politikos srityse būtų kuriamos atitinkamos paskatos.</i>	<i>Kai bendras finansavimas skiriamas siekiant papildyti ES fondų lėšas, turi būti rengiamos regionų ir vietos investicijų programos siekiant remti sektorius, kuriems netaikoma ATLPS.</i>

Paiškinimas

Papildant naują konstatuojamąją dalį turi būti nurodoma, kad regionuose ir miestuose turi būti rengiamos investicijų programos. Vietos ir regionų lygmuo negali optimaliai veikti be pripažinimo suteikiant įgaliojimus ir ilgalaikio finansavimo. Vietos ir regionų valdžios institucijų finansavimo šaltinis tvarioms priemonėms įgyvendinti jų kompetencijos srityse daugiausia yra nacionalinių vyriausybių rankose ir yra tik iš dalies papildomas ES priemonėmis. Šis finansavimas turi būti decentralizuotas. Be nacionalinių ir Europos finansinių išteklių, teikiamų valstybės pagalbos ir bendro finansavimo forma, būtų galima papildomai apsvarstyti galimybę – ekologiškoms iniciatyvoms įgyvendinti – pagerinti vietos ir regionų valdžios institucijų kreditingumą ir jų pajėgumus teikti paskolas.

Tokiu būdu būtų sukurta bendrai iš ES lėšų finansuojama Europos finansų platforma, kurioje susiburtų skoliniojai ir investuotojai bei miestai ir regionai ir kartu priimtų sprendimus dėl tinkamų projektų. Idealiu atveju ši platforma būtų forumas sektoriams, kuriems taikomas Pastangų pasidalijimo reglamentas ir LULUCF reglamentas, nes būtent šiose srityse vietos ir regionų valdžios institucijos gali visapusiškai panaudoti savo teritorinę kompetenciją.

2 pakeitimas

18 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
šis reglamentas turėtų nedaryti poveikio griežtesniems nacionaliniams tikslams.	šis reglamentas turėtų nedaryti poveikio griežtesniems nacionaliniams tikslams norint iki 2050 m. pasiekti ilgalaikius tikslus.

Paiškinimas

Tai redakcinio pobūdžio patikslinimas, kuriuo siekiama paskatinti valstybes nustatyti papildomus tikslus, nes tikslų nustatymas iki 2030 m. reiškia, kad 2031–2050 m. laikotarpiu reikės dėti gerokai daugiau pastangų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui sumažinti.

3 pakeitimas

4 straipsnio 3 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
[...] To įgyvendinimo akto tikslais Komisija atliks išsamią naujausių nacionalinių apskaitos duomenų už 2005 m. ir 2016–2018 m. peržiūrą.	[...] To įgyvendinimo akto tikslais Komisija atliks naujausių nacionalinių apskaitos duomenų už 2005 m. ir 2018–2020 m. vertinimą.

Paiškinimas

Atskaitinių metų pasirinkimas yra labai svarbus ir idealiu atveju turėtų būti grindžiamas naujausiais duomenimis apie išmetamųjų teršalų kieki (pvz., nuo 2020 m.) arba linijinio mažinimo tendencija laikotarpiu nuo 2018 iki 2020 m., kuriam galimi atsitiktiniai svyravimai. Jeigu tai bus 2016–2018 m. laikotarpis, bus jaučiamas infliacijos poveikis anglies dioksido pusiausvyrai, nes kitais metais tikimasi sumažėjimo. Tai prieštarautų šios priemonės tikslui ir tokiu būdu būtų skatinama nesilaikyti įsipareigojimų, o ne remti tas šalis, kurios atitiktų aukštesnius standartus.

4 pakeitimas

5 straipsnio 5 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
[...] Priimančioji valstybė narė gali panaudoti šį kiekį atitiktikai pagal 9 straipsnį užtikrinti tais pačiais metais arba vėliau iki 2030 m.	[...] Priimančioji valstybė narė gali panaudoti šį kiekį atitiktikai pagal 9 straipsnį užtikrinti einamaisiais metais arba vėliau iki 2030 m.

Paaškinimas

Siekiant išvengti painiavos, būtinas redakcinis paaškinimas atskiriant apskaitos metus ir ataskaitinius metus.

5 pakeitimas

6 straipsnio 1 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Šio reglamento II priede yra išvardytos valstybės narės, kurios gali ribotai atšaukti ne daugiau kaip 100 milijonų ES ATLPS leidimų, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB 3 straipsnio a punkte, bendrai atsižvelgiant į jų atitiktį pagal šį reglamentą.	Šio reglamento II priede yra išvardytos valstybės narės, kurios gali ribotai atšaukti ne daugiau kaip 50 milijonų ES ATLPS leidimų, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB 3 straipsnio a punkte, bendrai atsižvelgiant į jų atitiktį pagal šį reglamentą.

Paaškinimas

ATLPS šiuo metu yra perteklinė leidimų pasiūla ir mažos CO₂ kainos (5 EUR/t. 2016 gruodžio mėn.). Atsižvelgiant į tai, siūloma maksimali 100 mln. vienetų išmetamo kiekio riba nepadės iš esmės sumažinti ATLPS išmetamųjų teršalų kiekį, bet gali sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, vykstant niveliavimui net padidinti šį išmetimą. Taikant lankstumą sektoriuose turėtų būti skaičiuojama 1:2 nuobauda. Pagal šį pasiūlymą turėtų būti išbraukta **50 mln.** vienetų, ir taip sumažinta CO₂ tonos vertė; reiktų nepamiršti, kad klimato apsauga abiejuose sektoriuose ir tam numatytos priemonės turi išlikti aukšto lygio.

6 pakeitimas

8 straipsnio 1 ir 2 dalys

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Valstybė narė, kurios pažanga , įvertinus [...] yra nepa-kankama [...]	Valstybė narė, kuri [...] vertinama kaip nepajėgi laikytis įsipareigojimų [...]
Europos aplinkos agentūra padės Komisijai vertinti veiksmų planus [...].	Europos aplinkos agentūra dirbs su Komisija vertinant veiksmų planus [...] ir pasitelks nepriklausomus šaltinius .

Paiškinimas

Redakcinis pakeitimas aiškumo tikslais. Sąvoka „pažanga“ yra pernelyg abstrakti, o veiksmažodis „padės“ yra pernelyg atsargus. Kai perviršinio išmesto kiekio problema konstatuota, būtinai turi būti atliktas nepriklausomas valstybės narės veiksmų plano vertinimas.

7 pakeitimas

9 straipsnio 2 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
[...] iš tos valstybės narės metinės išmetamo dujų kiekio kvotos atimamas atitinkamų metų to perviršinio išmesto ŠESD kiekio CO ₂ ekvivalentas tonomis.	[...] iš tos valstybės narės metinės išmetamo dujų kiekio kvotos atimamas tų metų, kuriomis nustatytas perviršinis kiekis , to perviršinio išmesto ŠESD kiekio CO ₂ ekvivalentas tonomis.

Paiškinimas

Redakcinis paaiškinimas siekiant patikslinti metus, kuriais taikoma sumažinimo sąlyga, ir konkrečias atitinkamas sąlygas.

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir šalinamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo į 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo stebėsenos bei ataskaitų ir kitos su klimato kaita susijusios informacijos teikimo mechanizmo,

COM(2016) 479 final

8 pakeitimas

9 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
dėl miško žemės veiklos išmetamas ir pašalinamas ŠESD kiekis priklauso nuo įvairių gamtinių sąlygų, amžiaus klasių struktūros, taip pat ankstesnės ir dabartinės tvarkymo praktikos. Naudojant bazinius metus nebūtų įmanoma atsižvelgti į tuos veiksnius ir į su tuo susijusį ciklišką poveikį išmetamam ir pašalinamam ŠESD kiekiui arba jo kasmetiniam svyravimui. Siekiant, kad apskaitai neturėtų poveikio gamtiniai ir konkrečioms šalims būdingi ypatumai, atitinkamose apskaitos taisyklėse turėtų būti numatyta taikyti orientacinius lygius.	dėl miško žemės veiklos išmetamas ir pašalinamas ŠESD kiekis priklauso nuo daugelio gamtinių sąlygų, amžiaus klasių struktūros, taip pat tvarkymo praktikos. Pasirenkant bazinius metus nebūtų įmanoma itin tiksliai atsižvelgti į tuos veiksnius ir į su tuo susijusį ciklišką poveikį išmetamam ir pašalinamam ŠESD kiekiui arba jo atsitiktiniam kasmetiniam svyravimui. Siekiant, kad apskaitai neturėtų poveikio gamtiniai, konkrečioms šalims būdingi ir regioniniai ypatumai, atitinkamose apskaitos taisyklėse turėtų būti numatyta taikyti orientacinius lygius.

Paaiškinimas

Diferencijuota valdymo praktikos analizė nėra būtina, bet į ją bet kuriuo atveju turi būti atsižvelgta. Be cikliškų reiškinių turėtų būti naudojami raktiniai žodžiai natūraliems pokyčiams pabrėžti. Yra įvairių gamtos reiškinių, kurie įvyksta atsitiktinai. Net mažesnėse šalyse būna regionų skirtumų, tad konkrečiai šaliai taikomo požiūrio nepakanka gamtos įvairovės klausimams spręsti tiek didelėse, tiek ir mažesnėse šalyse.

9 pakeitimas

10 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
[...] ir iš valstybių narių atrinkti pakankamą skaičių ekspertų.	[...] ir iš valstybių narių bei regionų ir vietos lygmens atrinkti pakankamą skaičių ekspertų.

Paaiškinimas

Metodinis išaiškinimas yra būtinas, kad būtų įtraukti vietos ir regionų ekspertai, ypač dėl to, kad centrinės valdžios institucijų ir sostinių išvados gali labai skirtis nuo išvadų vietoje. Europa turi pripažinti, mokslo srityje pažangių universitetų ne sostinėse, ir šis potencialas turėtų būti naudojamas ryžtingiau ir prioritetine tvarka. Be to, centrinės aplinkosaugos institucijos sostinėse galėtų pabandyti įvertinti šią problemą iš nacionalinės, apibendrintos perspektyvos ir formaliai, atsižvelgiant į politinę situaciją ir įprastus modelius, nepaisant vietos lygmens pokyčių ir netikėtų dinamikos pokyčių.

10 pakeitimas

16 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	Pakeitimas
Europos aplinkos agentūra prireikus turėtų padėti Komisijai, kiek tai atitinka jos metinę darbo programą, nustatyti metinių ataskaitų apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir šalinimą sistemą, vertinti politikos ir priemonių bei nacionalinių prognozių informaciją, vertinti planuojamas papildomas politikos kryptis ir priemones bei padėti Komisijai pagal šį reglamentą vykdyti atitikties patikras;	Europos aplinkos agentūra prireikus turėtų padėti Komisijai, kiek tai atitinka jos metinę darbo programą, nustatyti metinių ataskaitų apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir šalinimą sistemą, vertinti politikos ir priemonių bei nacionalinių prognozių informaciją, vertinti planuojamas papildomas politikos kryptis ir priemones bei padėti Komisijai pagal šį reglamentą vykdyti atitikties patikras, tinkamai atsižvelgiant į analizėse pateikiamą nepriklausomą informaciją ir nacionalinių, regionų ir vietos lygmens įvertinimus.

Paaiškinimas

Komisijos pozicijoje ir atitikties patikroje turėtų būti pripažinta nacionalinė ir regionų patirtis ir nuomonė bei į jas atsižvelgta, tokiu būdu užtikrinant, kad nustatant Europos sistemą nebūtų pamirštas tikrasis tikslas.

11 pakeitimas

17 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
[...] <i>Reikia kuo geriau išnaudoti esamas Sąjungos ir valstybių narių programas [...] duomenims rinkti.</i>	[...] <i>Reikėtų stiprinti administracinę vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį renkant ir valdant duomenis ir gerinant šių duomenų kokybę. Teikiant informaciją vietos ekspertai turėtų taikyti atitikties patikros mechanizmą. Be to, atsižvelgiant į vietos sąlygas reikėtų apibrėžti metodologinius pagrindus ir standartus.</i>

Paaiškinimas

Turėtų būti pabrėžti vietos ir regionų valdžios institucijų administraciniai gebėjimai ir stiprinamas jų vaidmuo sprendžiant žemės naudojimo politikos klausimus ir užtikrinant stebėseną nustatant žemės naudojimo kredito vienetų apibrėžtis. Taip pat reikėtų plėsti miestų ir regionų gebėjimus stebėti duomenis, susijusius su LULUCF, ir juos perduoti. Be to, reikėtų tobulinti metodologinius standartus taikant procedūras ir priemones (pvz., planavimo proceso metu). Tai užtikrina atitiktį pagrindiniams TKKK procedūros principams: nuoseklumą, palyginamumą, išsamumą, tikslumą ir skaidrumą.

12 pakeitimas

Nauja 21 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
	<i>Siekiant pagerinti LULUCF sektoriaus duomenų rinkimą ir analizę, Komisija užtikrina, kad atitinkamiems fondams būtų taikoma suderinta metodika ir rodiklių rinkiniai.</i>

Paaiškinimas

Įrašoma nauja konstatuojamoji dalis, kurioje nurodoma, kad būtina remti ES finansavimą žemės naudojimo analizėms atlikti laikantis reglamento ir atsižvelgiant į padėties analizes. Turėtų būti aiškiai apibrėžta, kokios rūšies priemonės, susijusios su LULUCF sektoriumi, gali prirėkti papildomo finansavimo iš ES struktūrinių fondų.

13 pakeitimas

5 straipsnio 2 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Valstybės narės užtikrina, kad būtų išvengta dvigubos išmetamo ar pašalinamo ŠESD kiekio apskaitos, visų pirma daugiau nei vienoje žemės apskaitos kategorijoje išmetamas ar pašalinamas ŠESD įtraukdamas į apskaitą tik vienoje kategorijoje.	Valstybės narės užtikrina, kad būtų išvengta dvigubos išmetamo ar pašalinamo ŠESD kiekio apskaitos įvairiose žemės apskaitos kategorijose.

Paaiškinimas

Redakcinis supaprastinimas ir paaiškinimas pateikiant suprantamą dvigubo skaičiavimo atvejį. Svarbu, kad šis principas būtų konkretus: dvigubas skaičiavimas turi būti atmetas.

14 pakeitimas

5 straipsnio 5 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Valstybės narės išsamiai ir tiksliai registruoja visus duomenis, naudotus rengiant apskaitą.	Valstybės narės nuolat išsamiai ir tiksliai registruoja visus duomenis, naudotus rengiant apskaitą.

Paiškinimas

Papildymu užtikrinamas tęstinumas, o tai svarbus kokybės elementas. Ilgainiui gali atsirasti klaidų ir problemų, ypač kai nutrūksta tęstinumas ar pasikeičia taikomas metodas.

15 pakeitimas

8 straipsnio 3 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Nacionalinis miškininkystės apskaitos planas skelbiamas viešai ir dėl jo turi būti konsultuojamasi su visuomene .	Nacionalinis miškininkystės apskaitos planas kasmet skelbiamas viešai ir dėl jo turi būti viešai konsultuojamasi su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais .

Paiškinimas

Siekama tiksliau apibūdinti paskelbimo ir konsultacijų sąlygas.

16 pakeitimas

10 straipsnio 1 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
[...] kiekio, viršijančio vidutinį dėl natūralių trikdžių per 2001– 2020 m. laikotarpį išmestą ŠESD kiekį,	[...] kiekio, viršijančio vidutinį dėl natūralių trikdžių per 2001– 2019 m. laikotarpį išmestą ŠESD kiekį, [...]

Paiškinimas

Apskaitai reikėtų ilgesnio laikotarpio. Reikėtų vengti, kad dideli natūralūs trikdžiai ar bendra miškams daroma žala nepatektų į apskaitą ar neturėtų neproporcingo poveikio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. Duomenų apie vidutinį išmetamų teršalų kiekį perdavimas turi vykti su tam tikru vėlavimu.

17 pakeitimas

12 straipsnio 2 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Komisija atlieka visapusišką atitikties ataskaitų peržiūrą siekdama įvertinti jų atitiktį 4 straipsniui.	Komisija atitikties ataskaitose vertina atitiktį 4 straipsniui (dėl grynojo teršalų kiekio mažinimo ir lankstumo sąlygų) ir ją tvirtina.

Paaiškinimas

Peržiūros sąlygos turi būti išsamiau paaiškintos: atitiktį būtina ne tik įvertinti, bet ir patvirtinti. Šioje vietoje taip pat būtų galima pateikti glaustą nuorodą į 4 straipsnio turinį.

18 pakeitimas

16 straipsnio 1 dalies a punktas ir IIIa priedo paskutinė pastraipa

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
[...] [...] nuo 2023 m. IIIa priedo paskutinė pastraipa: Valstybės narės raginamos taikyti 3 lygio metodiką naudojant neparimetrinį prie nacionalinių aplinkybių pritaikytą modeliavimą, apibūdinantį biofizinės sistemos fizinę sąveiką, pagal 2006 m. Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos gaires dėl ŠESD apskaitos nacionalinių ataskaitų.	[...] [...] nuo 2021 m. IIIa priedo paskutinė pastraipa: Valstybės narės taiko 3 lygio metodiką naudojant neparimetrinį prie nacionalinių aplinkybių pritaikytą modeliavimą, apibūdinantį biofizinės sistemos fizinę sąveiką, pagal 2006 m. Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos gaires dėl ŠESD apskaitos nacionalinių ataskaitų.

Paaiškinimas

Apskaita turėtų prasidėti iškart 2021 m. Turėtų būti siekiama taikyti tikslius metodus. Siūloma labiau privaloma teksto formuluotė: valstybės narės taiko, o ne yra raginamos taikyti metodą.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (CoR)

Bendrosios pastabos

- mano, kad sektoriuose, kuriems taikomas Pastangų pasidalijimo reglamentas dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir LULUCF reglamentas, vietos ir regionų valdžios institucijoms neabejotinai tenka labai svarbus vaidmuo, nes įgyvendinant šiuos reglamentus būtina įtraukti teritorinį aspektą. Kartu tai sritys, kuriose vietos ir regionų valdžios institucijos gali imtis veiksmų, atsižvelgiant į jų teisinę atsakomybę ir įgaliojimus. Šių politikos priemonių įgyvendinimui egzistuoja platus spektras tinkamų priemonių, pavyzdžiui, teritorijų planavimo sritis, parama MVĮ, politinės priemonės žaliosioms investicijoms pritraukti ir skatinti, pastatų sektorius, miesto transporto ir judumo sritys bei miesto plėtros planai;
- pabrėžia, kad siūlomos priemonės padės sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį tuose sektoriuose, kuriems netaikoma ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS) ir tokiu būdu leis sukurti socialinę, ekonominę ir aplinkosauginę pridėtinę vertę. Tai reiškia, kad miestams ir regionams tenka dar svarbesnis vaidmuo, nes jie yra savo teritorijų lyderiai ir iniciatyvų dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo varomoji jėga ir vietoje įvertina kiekvienos priemonės ekonominius ir socialinius aspektus;
- pabrėžia, kad šiuolaikinė ir tvari miškininkystė skatina labiau naudoti atsinaujinančiuosius išteklius ir bioeneriją kaip alternatyvą iškastiniam kurui ir kartu užtikrina efektyvius anglies dioksido absorbentus; akcentuoja, kad išmetamųjų teršalų mažinimas LULUCF sektoriuose taip pat turi būti remiamas ES bendros žemės ūkio politikos;
- mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo tiesiogiai informuojant piliečius ir rengiant kampanijas energetikos klausimais. Komisijos pasiūlymais remiamas regioninių klimato ir energetikos strategijų įgyvendinimas ir skatinamas sektorių priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas bei žemės naudojimo planavimas regionų ir miestų plėtros srityje bei teritorijų planavime. Vietos ir regionų procesai vykdomi sekant konkrečių atvejų pavyzdžiu ir laikantis Merų pakte nustatytų mažinimo tikslų;
- mano, kad siūlomi reglamentai nekelia jokių klausimų dėl jų atitikties subsidarumo principui, nes kova su klimato kaita ir jos poveikiu akivaizdžiai yra tarpvalstybinė problema, todėl šių reglamentų tikslai gali būti pasiekti tik imantis veiksmų ES lygmeniu. Siūlomais reglamentais taip pat neviršijama to, kas būtina formos ar turinio požiūriu siekiant išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslą įgyvendinti iki 2030 m. ekonomiškai efektyviausiu būdu, todėl jie atitinka proporcingumo principą;

Sektorių politikos svarba ir tarpusavio sąsajos

6. mano, kad pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir švaresnių energijos šaltinių būtina toliau įgyvendinti didelio masto klimato priemonės, įskaitant ir sektorius, kuriems netaikoma prekybos taršos leidimais sistema. Siūlomų pastangų pasidalijimu siekiama nustatyti bendras taisykles sektoriams, kuriems netaikoma ATLPS;

7. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija nenustatė jokių konkrečių ir teisiškai privalomų tikslų šiems sektoriams, o veikiau ketina bendrai vertinti jų įnašus, kurių atžvilgiu valstybės narės turi pakankamai didelę laisvę spręsti, kokias konkrečias priemones jos įgyvendins siekdamos savo tikslų sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo perspektyvos skirtinguose sektoriuose yra nevienodos ir nacionaliniu lygmeniu – kaip, pavyzdžiui, prognozėse dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio išmetimo sausumos transporto srityje, visiškai nepriklausomai nuo degalų naudojimo efektyvumo didinimo priemonių įgyvendinimo – gali netgi lemti išmetamų teršalų padidėjimą;

8. pasisako už lankstų bendrų tikslų įgyvendinimą visuose sektoriuose, kartu įvertinant konkrečius regionų ir vietos pajėgumus ir į juos atsižvelgiant, tačiau tikslo išskaidymas pagal atskirus sektorius yra neįmanomas;

Koks yra lankstumo mechanizmų lankstumo ar nelankstumo lygis?

9. pabrėžia, kad visos valstybės narės ir ekonomikos sektoriai turėtų prisidėti prie išmetamo CO₂ kiekio mažinimo tikslų ir visi turėtų siekti pirmiau minėto tikslo subalansuotai atsižvelgdami į teisingumo ir solidarumo principus; valstybių narių grupės, kurių BVP vienam gyventojui yra didesnis už Sąjungos vidurkį, nacionaliniai tikslai turėtų būti proporcingai pakoreguoti, kad būtų teisingai ir subalansuotai atsižvelgta į ekonominę efektyvumą;

10. pastebi, kad jei šie išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslai bus pasiekti, Europos ekonomika turėtų tapti efektyvesnė ir inovatyvesnė ir būtų paskatinti patobulinimai, labiausiai pastatų, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir transporto sektoriuose, kiek jie patenka į šio reglamento taikymo sritį;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad Pastangų pasidalijimo reglamente numatyta daug lankstumo ir prekybos galimybių, kuriomis siekiama valstybėms narėms padėti iki 2030 m. pasiekti išmetamų teršalų mažinimo tikslus. Tokios rūšies priemonės mažina išmetamųjų teršalų mažinimo išlaidas, nors reikėtų likti realistiškiems ir apdairiems ir atidžiai stebėti, kad dėl lankstumo kai kuriose valstybėse narėse nepadidėtų išmetamųjų teršalų kiekis ir nepaskatintų manipuliuojant nustatyti žemesnių tikslų, nesvarbu, ar tai būtų prieš įsigaliojant nuostatoms, ar taikant lankstumo mechanizmą, nes dėl nevienodų lankstumo taisyklių galiausiai gali nepavykti pasiekti išmetamųjų teršalų mažinimo tikslų. Svarbu sekti ne tik laikinas ekonomines ir struktūrines valstybių narių problemas ir jų gyvenimo lygį, bet ir atsižvelgti į regioninius skirtumus valstybių viduje, kad būtų galima pasiekti užsibrėžtus aukštesnius tikslus;

12. primygtinai ragina Komisiją konkrečiai pasiūlyti, kaip spręsti su ypatingais sunkumais susiduriančių ar nykstančių regionų problematiką, atsižvelgiant į būtiną perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio ekonomikos; pabrėžia, kad reikia rasti realių sprendimų regionams, kurie labai priklauso nuo iškastinio kuro naudojimo ar energijai imlios pramonės arba kurie gali kitaip patirti neproporcingą siūlomų reglamentų poveikį; pabrėžia, kad svarbu įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas kuriant darnaus vystymosi trajektorijas, kurios galėtų skatinti šių regionų ekonomiką;

13. pastebi, kad, atsižvelgiant į perteklinę ATLPS leidimų pasiūlą ir žemą CO₂ kainą, nustatyta maksimali viršutinė 100 mln. vienetų kvotos riba ne tik nepadės iš esmės sumažinti išmetamųjų teršalų kiekio, bet ir prieštarauja klimato apsaugos tikslams, o mažinant disbalansą sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, gali netgi padidinti išmetamųjų teršalų kiekį;

14. ragina Komisiją nustatant bausmes numatyti tam tikrą lankstumą nustatant žemesnį valiutos ar vertinimo kursą, kai perskirstomos išmetamųjų teršalų kvotos tarp sektorių;

Apskaitos taisyklės LULUCF srityje ir lankstumo priemonės

15. palankiai vertina pasiūlymą leisti valstybėms narėms iš viso 280 mln. LULUCF vienetų naudoti apskaitai, pripažįstant, kad šis sektorius, ypač miškai, turi potencialą įnešti teigiamą indėlį į ES klimato programą. Pažymi, kad problemų kyla dėl LULUCF srityje vykdomos šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo kontrolės tikslumo ir paramos vietos lygmeniui renkant duomenis;

16. konstatuoja, kad LULUCF srityje CO₂ sekvestracija turėtų apsiriboti tomis Pastangų pasidalijimo reglamento sritimis, kuriose apskaitos taisyklės turi mokslinį pagrindą, yra pagrįstos ir patikrintos bandomuosiuose projektuose. Taip būtų siekiama išvengti spekuliacijos ir bendrų principų laikymo tik išlaidų aspektu. Atliekant LULUCF srities priemonių stebėseną ir teikiant susijusias ataskaitas, remiantis turimomis žiniomis ir taikant geriausius metodus, turi būti vengiama dvigubo apskaitymo; tai visų pirma pasakytina apie žemės naudojimo kategorijų keitimą, taip pat apie medienos produktų bei natūralių trikdžių apskaitą;

17. siūlo atskaitymus taikyti kas penkerius metus, kad būtų galima atsižvelgti į galimą veiklos, susijusios su mišku apželdinta žeme, kultivuojamais pasėliais ir tvarkomomis pievomis, indėlį. Tokiu būdu būtų atsižvelgiama į gamtos kintamumą ir būtų kompensuojamas nenumatytų įvykių ir ciklinių procesų poveikis;

18. rekomenduoja Komisijai kartu su valstybėmis narėmis tiksliau nustatyti vietas ir regionų valdžios institucijų vaidmenį tvarkant duomenis ir atliekant LULUCF apskaitos stebėseną;

Apskaita ir kontrolė

19. mano, jog svarbu, kad šiame pasiūlyme išlaikomas patikimas Sprendime dėl pastangų pasidalijimo nustatytas ataskaitų teikimo ir atitikties ciklas. Valstybėms narėms paliekamas įpareigojimas 2021–2030 m. laikotarpiu laikytis metinių išmetimo ribų ir linijinės trajektorijos, tačiau faktinė atitikties patikra bus rengiama kas penkerius metus;

20. pabrėžia, jog siekiant užtikrinti, kad atitikties patikra būtų atliekama remiantis tiksliais duomenimis, Komisija turi nuolat ir sistemingai tikrinti ir vertinti valstybių narių teikiamus šiltnamio efektą sukeliančių dujų inventorių, prirėkus, padedant nepriklausomiems ekspertams;

21. mano, kad Europos aplinkos agentūra ir toliau turi koordinuoti pateiktos informacijos skaidrumo, tikslumo, nuoseklumo, palyginamumo ir išsamumo kontrolę. Ypač svarbu, kad apskaitos ir ataskaitų teikimo srityse būtų stiprinamos vietos ir regionų valdžios institucijos tokiu būdu geriau nei iki šiol atsižvelgiant į vietas ir teritorinius ypatumus;

22. mano, jog svarbu, kad nacionalinėms, regionų ir vietos valdžios institucijoms, įmonėms, MVĮ ir labai mažoms įmonėms šiuo pasiūlymu nebūtų nustatytos tiesioginio ataskaitų teikimo prievolės ir sukurta administracinė našta;

LULUCF srities duomenų kokybė

23. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl žemės naudojimo įvairovės ir kintamumo Europoje ji savaime yra traktuojama skirtingai ir nevieningai, o tam reikia ryžtingai ir koordinuotai derinti ir standartizuoti valstybių narių duomenų kokybę atsižvelgiant ne tik į konkrečios šalies, bet ir regionų bei vietos aplinkybes ir sąlygas bei dinamiką; tokiomis aplinkybėmis siūlo pasinaudoti patirtimi, įgyta naudojant tokias priemones kaip išmetamo teršalų kiekio apskaitos (inventoriaus) sudarymo metodika pagal Merų pakto iniciatyvą, ir ją susieti su dedamomis pastangomis sukurti lanksčius, paprastus naudoti ir patikimus rodiklius, skirtus vietos ir regionų lygmens išmetamųjų teršalų kiekiui matuoti, įgyvendinant Pasaulinį merų paktą;

24. reiškia susirūpinimą, kad Kioto protokolo galiojimas baigsis 2020 m. pabaigoje. Todėl LULUCF sektoriaus valdymą toliau reikia plėtoti ES viduje. Šiuo metu jis valdomas LULUCF sprendimu (529/2013/ES). Šis sprendimas jau yra įgyvendinamas ir juo iki 2020 m. sukuriamos geresnės apskaitos sistemos. Nesant ši įgyvendinimą palaikančios ir taikytinos taisyklės laikotarpiu po 2020 m. nustatančios teisinės sistemos, LULUCF sektorius į bendrą sistemą ES gali būti įtrauktas nevienodai. Valstybių narių ataskaitų teikimo ir apskaitos taisyklių skirtumai neigiamai veiktų optimalų bendrosios rinkos veikimą;

Vietos ir regionų valdžios institucijų svarba LULUCF inventoriams

25. pripažįsta, kad LULUCF inventoriumi taikomos apskaitos taisyklės pagal 2006 m. Tarpvyriausybines klimato kaitos komisijos (TKKK) procedūrą neatitinka naujausių metodų. ES turėtų iš esmės išplėtoti inventorizacijos procedūrą siekiant pagerinti jos tikslumą ir spartumą, tačiau kartu išsaugant sistemos paprastumą ir skaidrumą. Šiuo požiūriu perduodant LULUCF apskaitai reikalingą informaciją tiek *ex post* vertinimui, tiek ir rengiant prognozes, miestams ir regionams teks svarbus, gal net ir lemiamas vaidmuo;

26. pabrėžia, kad procedūroje taikomos paramos struktūros, turinčios paspartinti laipsniškus patobulinimus, rodo daug žadančią raidą. RK galėtų prisidėti kuriant palankią aplinką, kad laikantis pagrindinių TKKK procedūros principų, pavyzdžiui, nuoseklumo, palyginamumo, išsamumo, tikslumo ir skaidrumo, galėtų stiprinti miestų ir regionų gebėjimą rinkti, analizuoti ir jungti su LULUCF susijusius duomenis;

27. mano, kad Europos Komisija kartu su RK turėtų parengti gaires, procedūriniu aspektu padėsiančias vietas ir regionų valdžios institucijoms rinkti duomenis, taip pat metodinius standartus vietinei informacijai įtraukti ir į ją atsižvelgti; tačiau negalima pamiršti derinti tikslumą ir ekonominį veiksmingumą ir riboti administracinę našta. Didesnį tikslumą iš tikrųjų galima pasiekti tik dalyvaujant vietas ir regionų ekspertams;

Įvairių suinteresuotųjų subjektų įtraukimas

28. pažymi, kad metodas įtraukiant įvairius suinteresuotuosius subjektus ne tik yra tinkamas siekiant susitarti klimato kaitos ir LULUCF formavimo klausimais, bet ir padeda didinti skaidrumą ir stiprinti įpareigojimus teikti ataskaitas bei gerinti socialinio ir ekonominio poveikio vietas ir regionų lygmeniu vertinimą, lengviau rasti optimalius sprendimus ir taikant tarpdalykinį požiūrį susidoroti su didėjančiu sudėtingumu;

29. mano, kad LULUCF įtraukiant į klimato politikos sistemą pirmiausia reikia atsižvelgti į žemės ūkio ir miškininkystės sektorius, taip pat į būsto, atliekų tvarkymo ir smulkiosios pramonės sektorių indėlį tiek pradėdant taikyti geriausią praktiką siekiant nustatyti skaidrumo taisykles, tiek ir užtikrinant kontrolės mechanizmų veiksmingumą. Lemiamos reikšmės turi greita ir konkreti atskirų sričių grįžtamoji informacija tiek vykstant konsultacijoms dėl reglamento, tiek ir įgyvendinimo metu;

Finansavimas

30. pabrėžia, kad finansavimo galimybės turi būti nuolat, ryžtingiau nei iki šiol ir decentralizuotai išplečiamos įtraukiant vietas ir regionų lygmenį, kad jos taptų patraukliu papildu privačiam finansavimui ir kredito įstaigoms. Be nacionalinių ir Europos finansinių išteklių, teikiamų valstybės pagalbos ir bendro finansavimo forma, būtų galima papildomai apsvarstyti galimybę – ekologiškoms iniciatyvoms įgyvendinti – pagerinti vietas ir regionų valdžios institucijų kreditingumą ir jų pajėgumus teikti paskolas. Tai būtų galima pasiekti teisės aktų pakeitimais arba susivienijant miestams, kurie nėra pakankamai dideli, kad, pavyzdžiui, galėtų pirkti obligacijas.

2017 m. kovo 23 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT